

ИЗБОРНОМ ВЕЋУ ЕКОНОМСКОГ ФАКУЛТЕТА УНИВЕРЗИТЕТА У БЕОГРАДУ

Б Е О Г Р А Д

Одлуком Изборног већа Економског факултета у Београду, бр. 1777/2 од 18. маја 2011. године, одређени смо у Комисију за припрему извештаја по конкурс у звање и заснивање радног односа за једног редовног професора за ужу научну област Економска политика и развој – Економика индустрије.

На конкурс објављен у публикацији Националне службе за запошљавање "Послови", бр. 414 од 25. маја 2011. године, као и на сајту Факултета и Универзитета у Београду, у остављеном року од 15 дана, пријавио се један кандидат, др Љубодраг Савић, ванредни професор Економског факултета у Београду.

Пошто смо проучили конкурсни материјал подносимо следећи

ИЗВЕШТАЈ

І БИОГРАФСКИ ПОДАЦИ

Љубодраг Савић је рођен 25. јуна 1955. године у Трипкови, Чајетина. Основну школу је завршио у Мачкату, а гимназију у Ужицу. Дипломирао је на Економском факултету у Београду 1980. године, са просечном оценом 9,03. Последипломске студије на истом факултету завршио је са просечном оценом 9,50. Магистарски рад, под називом «Утицај расподеле на акумулативну способност индустрије», одбранио је маја 1985. године. Докторску дисертацију на тему «Индустријска политика Југославије као компонента производне оријентације», одбранио је јула 1992. на Економском факултету у Београду.

Током 1988. године боравио је месец дана на студијском боравку у Лондону, на *London School of Economics and Political Science (LSE)*.

За асистента-приправника на предмету *Економика индустрије* на Економском факултету у Београду изабран је 1981. године, а за асистента на истом предмету 1986. Поново је биран у исто звање и 1990. године. У звање доцента за предмет *Економика индустрије* први пут

је биран 1993, а поново 1997. године. Следи избор за ванредног професора на истом предмету 1998. године и, поново, 2003. и 2008.

Успешно је изводио наставу из предмета *Економика индустрије* на Економском факултету у Београду, али и на одељењима Факултета у Шапцу и Ужицу. Школске 1997/1998. године учествовао је у извођењу наставе из предмета *Научно-технички прогрес* студентима Економског факултета у Београду. У школској 2010/2011. поверено му је држање часова из предмета *Технолошки развој и политика* на основним студијама које организује Факултет. Осим тога, од избора у наставничко звање, учествовао је у извођењу наставе на последипломским, односно данас мастер студијама на матичном и Економском факултету у Нишу. На мастер курсу *Економска политика и развој* на Економском факултету у Београду сада је ангажован на предмету *Индустријска политика и привредни развој*, а држи и део наставе и испита из предмета *Савремене тенденције у светској привреди*.

Члан је Научног друштва економиста Србије.

II ОБЈАВЉЕНИ РАДОВИ

Објављени радови др Љубодрага Савића сврстани су у две категорије: радови објављени пре избора у звање ванредног професора (односно, до и после избора у звање доцента) и радови објављени после избора у звање ванредног професора (укључујући радове публиковане у последњих пет година). Ови последњи су вредновани у складу са усвојеним критеријумима за стицање звања наставника. Истраживачки пројекти кандидата, у којима је учествовао као руководилац или члан тима, наведени су посебно и целовито, како је то учињено и у пријави на конкурс.

A) Радови пре избора у звање ванредног професора:

Радова до избора у звање доцента

1. Љубодраг Савић, Неки фактори који утичу на економски положај привредних грана, Самоуправљање 11/1980. Београд, стр. 51-61
2. Љубодраг Савић, Систем и политика цена пољопривредних производа у Југославији, Економика пољопривреде 1-2/1981. Београд, стр. 33-46
3. Љубодраг Савић, Неки аспекти акумулативности југословенске привреде, Гледишта 3-4/1985. Београд, стр. 97-106
4. Љубодраг Савић, Основне карактеристике секундарне расподеле у југословенској индустрији, Индустрија 4/1985. Београд, стр. 63-73
5. Љубодраг Савић, На путу ка високо индустријализованом социјализму, (осврт), Гледишта 11-12/1985, Београд, стр. 193-198
6. Љубодраг Савић, Утицај расподеле на акумулативну способност југословенске индустрије, магистарска теза, Београд, 1985
7. Љубодраг Савић, Улога нових технологија у стратегији индустријског развоја, реферат, Зборник радова "Сусрети на драгом камену", Пула-Пазин, 1986, стр.11

8. Љубодраг Савић, Основне карактеристике наменске расподеле дохотка у југословенској индустрији, Индустрија 1/1986, Београд, стр.49-81
9. Љубодраг Савић, Расподела дохотка у југословенској привреди 1977-1984, (коаутор), Радничко самоуправљање 10/1986, стр. 3-15
10. Љубодраг Савић, (коаутор) Друштвено економски положај студената, истраживање Центар за марксизам универзитета у Београду, Београд 1988. страна 208
11. Љубодраг Савић, International industry and business, Robert H. Ballance, (осврт), Индустрија 4/1989, Београд, стр.12
12. Љубодраг Савић, Индустријска политика у тржишним условима привређивања, Економски анали, јан-март 1990. Београд, стр.6
13. Љубодраг Савић, Индустријска политика Југославије као компонента производне оријентације, докторска теза, Београд, 1992, страна 280
14. Љубодраг Савић, Индустријска политика, Економски факултет, Београд, 1993. стр. 235
15. Љубодраг Савић, Индустријска политика у ЕЕЗ, Економски анали, април-јуни 1993, Београд, стр. 8

Радова после избора у звање доцента

16. Љубодраг Савић, Индустријска политика САД, Индустрија 3-4/1993, Београд, стр. 133-140
17. Љубодраг Савић, Инструменти индустријске политике, Привредна изградња 3-4/1993. Нови Сад, стр. 117-130
18. Љубодраг Савић, Индустријска политика Јапана у послератном периоду, Индустрија 1-2/1994, Београд, страна 11
19. Љубодраг Савић, Економска и пословна енциклопедија, Савремена администрација, Београд, 1994, одреднице: Економика индустрије, стр. 5, и Развој индустрије у свету и Југославији, страна 11
20. Љубодраг Савић, Економика индустрије I део, Економски факултет, Београд, 1995, страна 64
21. Љубодраг Савић, Врсте индустријских политика, Привредна изградња 1-2/1995., Нови Сад, стр. 85-96
22. Љубодраг Савић, Неки аспекти производне оријентације и ИП југословенске индустрије у наредном периоду, Економски анали октобар-децембар 1995, Београд, страна 18
23. Љубодраг Савић, (коаутор) Неки аспекти стратегије развоја идустирије Србије до 2000 године, монографија “Раст и структурне промене привреде Србије у условима транзиције”, Крагујевац, 1996, стр. 206-213
24. Економика индустрије СРЈ, (коаутор), редактор М. Илић, Крагујевац, 1996
25. Љубодраг Савић, Економика индустрије, Економски факултет Београд, 1997. године, (прво издање) страна 382
26. Љубодраг Савић, Концепција развоја индустрије Србије до 2000 године, (прилог), Републички завод за привредни развој, Београд, 1996, страна 21

27. Љубодраг Савић, Просторни план Србије, (прилог), Институт за архитектуру и урбанизам, 1996, Београд, страна 12
28. Љубодраг Савић, Индустијска политика ЕУ - предности и ограничења, Економска мисао бр. 3-4, 1997. године, стр. 269-279
29. Љубодраг Савић, Компаративна анализа доприноса индустрије и пољопривреде процесу стабилизације и раста, реферат, зборник радова “Економска политика између стабилизације и раста”, Економски факултет, Београд, 1997. године, стр. 153-164
30. Љубодраг Савић, Индустијска политика и земље у транзицији, реферат, међународни научни скуп “Проблеми и правци развоја привреда у транзицији”, Ниш, Економске теме 2/1997. стр. 231-240
31. Љубодраг Савић, Транзиција - изневерена олако дата обећања или нужност плаћања цене претходног развоја, реферат на скупу “Транзиција и привредни развој - краткорочни и дугорочни аспекти”, 1998, Економски факултет, Београд, стр. 286-290
32. Љубодраг Савић, Стратегија експанзије извоза или један од могућих начина превазилажења југословенске кризе, реферат, зборник радова “Економски односи са иностранством и транзиција југословенске привреде”, Херцег Нови, 1998, Научно друштво економиста Југославије, стр. 219-226.

Б) Радови после избора у звање ванредног професора

33. Љубодраг Савић, Концентрација југословенске индустрије, Економски анали 142/1999, Економски факултет, Београд, страна 17
P61 (2)
34. Љубодраг Савић, Тржишне структуре у југословенској индустрији, Индустија, 1/4 2000. године, страна 21
P62 (1,5)
35. Љубодраг Савић, Економика индустрије, Економски факултет Београд, 2000. године, друго издање, страна 382
36. Илић, Савић, Цветановић, Арсовски, Индустијски менаџмент, (коаутор), 2000. године, Економски факултет у Крагујевцу, страна 317 (главе XI, XII, XIII, страна од 117 – 190)
37. Љубодраг Савић, Стратегија супституције увоза или стратегија експанзије извоза, једна од дилема индустријализације Југославије у наредном периоду, реферат, зборник радова “Економско-финансијски односи са иностранством – стратегија повећања извоза”, Економски анали, ванредан број, јануар 2001. године, стр. 135-142
P65 (0,5)
38. Љубодраг Савић, Глобализација индустрије, Индустија 1/4 2001. године, стр. 39-56
P62(1,5)
39. Љубодраг Савић., Економски речник, (21 одредница) Центар за издавачку делатност Економског факултета у Београду, Београд, 2001
P66 (1)
40. Љубодраг Савић, Стране директне инвестиције – очекивани прилив – реалност или велика заблуда, Привредна изградња, број 3-4, 2002. године, Нови Сад, стр. 233-250

P62 (1,5)

41. Љубодраг Савић, Економика индустрије, Економски факултет Београд, треће допуњено и измењено издање, 2002. године, страна 425
42. Љубодраг Савић, Како у условима приватизације у Југославији повећати прилив страних директних инвестиција, реферат на међународном научном скупу »Приватизација у процесу транзиције«, Економске теме 1-2/2002. Ниш, стр. 201-210

P65 (0,5)

43. Љубодраг Савић, Неуралгичне тачке практичног спровођења приватизације у нашој земљи, Економика 2/2003, Београд, стр. 150-155

P62 (1,5)

44. Љубодраг Савић, Глобализација као светски процес - перспективе, Реферат на међународном научном скупу "Изазови глобализације", Економске теме 2/2003. Ниш, страна 9

P65 (0,5)

45. Љубодраг Савић, Перформансе и перспективе извоза СЦГ, реферат, Саветовање економиста, привредника и банкара "Економско финансијски односи са иностранством - политика и практичне мере унапређења", Ваљево, Економски анали, тематски број, септембар 2003. године, Београд, стр. 124-138

P65 (0,5)

46. Љубодраг Савић, Конкурентност извоза наше земље, реферат, саветовање "Економско-финансијски односи са иностранством - конкурентност привреде и извоза", НДЕЈ и ЕФ Београд, Економски анали, тематски број, година XLVIII, септембар, 2004. године, стр. 179-192

P65 (0,5)

47. Љубодраг Савић и Славка Зековић, Индустриска политика Европске уније – поуке за земље у транзицији, Научни скуп „Одрживи просторни, урбани и рурални развој Србије“, Институт за архитектуру и урбанизам Србије, децембар, 2004. године, стр. 57-68

P65 (0,5)

48. Славка Зековић и Љубодраг Савић, Транзиција и простор, Научни скуп „Одрживи просторни, урбани и рурални развој Србије“, Институт за архитектуру и урбанизам Србије, децембар, 2004. године, стр.17-28

P65 (0,5)

49. Љубодраг Савић, Како приватизовати јавна предузећа, дебатни реферат на саветовању „Економска политика у 2006. години“, зборник радова, Економски факултет Београд, НДЕ и АЕН, 17. и 18. децембар, 2005. године, стр. 361-373.

P65 (0,5)

Радови у периоду 2006-2010.

50. Љубодраг Савић, Приватизација – велики успех или транзициона заблуда, реферат на скупу „Економска транзиција у Србији 2001-2005. Резултати, стратегије, перспективе“, Економски анали, април, 2006, тематски број, НДЕ СЦГ, АЕН и Економски факултет у Београду, страна 13

P65 – 0,5

51. Љубодраг Савић, Индустијска политика у функцији одрживог развоја, Монографија Одрживи развој у СЦГ: институционално прилагођавање решењима и пракси у ЕУ, Економски факултет и Институт за архитектуру и урбанизам, 2006. година, страна 19

P22 - 2

52. Љубодраг Савић, Српска приватизација - капитализам без граница, реферат на саветовању друштва економиста Београда, „Резултати економске политике у 2006. години и перспективе економског развоја“ Врњачка Бања, 9. и 10. новембар, 2006. Зборник радова је објављен у Економским видицима, година XI, број 3, 2006. године, страна 12

P65 – 0,5

53. Љубодраг Савић, Економски речник, (24 одреднице) Центар за издавачку делатност Економског факултета у Београду, Београд, 2006.

P66 - 1

54. Љубодраг Савић, Some Economics Effect of Privatisation, Индустија 2/2007, Београд, стр. 1-12

P61 - 2

55. Љубодраг Савић, Српска транзиција – раскорак оствареног и очекиваног, реферат на научном скупу „Институционалне промене као детерминанта привредног развоја Србије у 2007. години“, Крагујевац, 2007. године, страна 11

P65 – 0,5

56. Љубодраг Савић, Модел приватизације јавних предузећа, реферат на научном скупу „Како завршити приватизацију у Србији“, Економски факултет, Београд, мај, 2007. године, страна 15

P65 – 0,5

57. Љубодраг Савић, Collapse of the Serbian Industrialization – message for the future, referat International Conference „Contemporary Challenges of Theory and Practice in Economics“ – Economic Policy and the Development of Serbia, Економски факултет, Београд, септембар, 2007, Београд, страна 11

P21 - 4

58. Љубодраг Савић, Транзиција српске привреде – криза развоја индустрије, монографија, ЦИД, Економски факултет, Београд, 2008, страна 173

P13 – 5

59. Љубодраг Савић, Ефекти транзиције на просторима бивше СФРЈ, „Економска политика и привредни развој“, тематски зборник посвећен академику Николи Чобелићу и професору Драгутину Марсенићу, Економски факултет, Београд, 2008. страна 15

P22 - 2

60. Љубодраг Савић, Стране директне инвестиције као фактор динамичног развоја Србије, реферат на научном скупу, „Инострани капитал као фактор развоја земаља у транзицији“ Економски факултет, Крагујевац, 2008

P65 – 0,5

61. Љубодраг Савић, Transitional Pains of the Serbian Industry, International Scientific Conference, „Challenges of Economic Sciences in the 21st Century“, децембар 2008, Институт економских наука, Београд, стр. 103-113

P21 – 4

62. Љубодраг Савић, Српска индустријализација за двадесет први век, Индустрија 1/2009, Београд, стр. 1-18

P61 – 2

63. Љубодраг Савић, Регионална димензија сиромаштва, Научни скуп „Регионални развој и демографски токови земаља југо-источне Европе“, Економски факултет, Ниш, јун 2009. године, зборник радова, стр. 305-315

P65 – 0,5

64. Љубодраг Савић, БРИК земље – потенцијали и перспективе, Економске теме 2/2009, Ниш, стр. 27-42

P61 – 2

65. Љубодраг Савић, The Impact of the Economic Crisis on the Countries in Transition - Members of the EU, Теме, 2/2010, Ниш, стр. 525-539

P52 - 3

66. Љубодраг Савић, Горица Бошковић, Ивана Костадиновић, Characteristics and Problems of the Development of Serbian Industry Under Transition, Facta Universitatis, 2/2010, Ниш, стр. 151-161

P62 – 1,5

67. Љубодраг Савић, Конкурентност српске привреде као претпоставка уласка у ЕУ, Национални интерес, 2/2010, Београд

P61 – 2

68. Љубодраг Савић, Реиндустријализација као основа будућег модела привредног развоја, Научни скуп „Економско-социјална структура Србије: Учинак прве деценије транзиције“, НДЕ са АЕН и Економски факултет, Београд, 8. мај 2010

P65 – 0,5

69. Љубодраг Савић и Владимир Мићић, World Economic Crisis – Messages For The Future, The International Scientific Conference Contemporary Issues in Economics, Business and Management 2010. (EBM2010), The Faculty of Economics in Kragujevac, Republic of Serbia, December 14th and 15th, 2010.

P65 – 0,5

В) Истраживачки пројекти

1. Дугорочни друштвено-економски развој подручја Копаоник, (прилог), Институт за економику индустрије, Београд, 1985
2. Лансирање новог производа у РО "Раваница", Ћуприја, НИЦЕФ, Београд, 1986.
3. Производна ефикасност, коришћење капацитета, осавременавање београдске привреде и укључивање у међународну поделу рада, НИЦЕФ, Београд, 1988.
4. Агрегатна оцена акумулативности београдске привреде, НИЦЕФ, Београд, 1988.
5. Програм решавања технолошког вишка запослених у ДП "Инекс укус", Београд, 1994. ДП "Инех - 29 новембар", Београд 1994. ДП "ПКБ - Имес" Падинска Скела, 1994. ДП "Младост", Чајетина, 1995. ДП "Инова" Нова Варош, 1995. МДД "Фасау" Ужице, 1995. ДОО "Гама" Ужице, 1995. Пољопривредна корпорација "Београд" -

- "Пољотехника" Падинска Скела, 1995. ДП "Електроизградња" Бајина Башта, 1995. ДП "Енергомонтажа" Београд, 1996. МДД индустрија сточне хране "ИНСХРА", Падинска Скела, 1996. ДП "Клуз" Београд, 1996. ДД фабрика кожа "ТОЗА" Зрењанин, 1996. МДД ПКБ "Имлек" Падинска Скела, 1996. холдинг ДД "Прва искра" Барич, 1996.
6. Процена вредности капитала у ДП "Енергомонтажа" Београд, НИЦЕФ, руководилац пројекта, 1998. године
 7. Процена вредности капитала у ДП "Партизански пут", Београд, 2000.године, НИЦЕФ, руководилац пројекта
 8. Процена вредности капитала и програм приватизације предузећа "Виножупа", Александровац, 2002.године, НИЦЕФ, руководилац пројекта
 9. Процена вредности капитала и програм приватизације предузећа "Месокомбинат", Лесковац, 2002. године, НИЦЕФ, руководилац пројекта
 10. Процена вредности капитала и програм приватизације предузећа "Тргопромет", Лесковац, 2002. године, НИЦЕФ, руководилац пројекта
 11. Процена вредности капитала и програм приватизације предузећа "Зеле Вељковић", Лесковац, 2002.године, НИЦЕФ, руководилац пројекта
 12. Процена вредности капитала и програм приватизације предузећа "29 новембар", Суботица, 2002. године, НИЦЕФ, руководилац пројекта
 13. Процена вредности капитала и програм приватизације предузећа "Драган Срњић", Шабац, 2002. године, НИЦЕФ, руководилац пројекта
 14. »Планирање и управљање одрживим развојем у условима преласка на тржишну привреду – институционално прилагођавање пракси и стандардима ЕУ« (број пројекта 1383), 2002-2005, Министарство науке и заштите животне средине Владе Републике Србије
 15. »Ефекти приватизације у Србији«, 2002-2005, (број пројекта 1307), Министарство науке и заштите животне средине Владе Републике Србије
 16. »Теоријски и методолошки основ за нову генерацију докумената одрживог развоја у СЦГ: усклађивање са новим европским и регионалним документима« (број пројекта 149024 Д), 2006-2010, Министарство науке и заштите животне средине Владе Републике Србије
 17. Бизнис планови "МСД ТРАДЕ" д.о.о Београд-Обреновац, децембар, 2003. "Расадник" Младеновац, јул, 2004. "ВИСОЛЛ" ДОО, Чачак, септембар, 2004. "ЕНТЕРИЈЕРИ - Обрад Ковачевић", ДОО, Нова Пазова, јануар, 2005. Стална конференција градова и општина, октобар, 2007, "ПЕТШПЕД" ДОО, Београд, децембар, 2007.
 18. Иновациони курс, "Како направити бизнис план", руководилац, од марта 2003. године, одржана 24 курса са преко 600 полазника.

III ПРИКАЗ НАЈВАЖНИЈИХ РАДОВА ОД ИЗБОРА У ЗВАЊЕ ВАНРЕДНОГ ПРОФЕСОРА

У наставку ћемо представити изабране важније радове кандидата, настале у текућем изборном периоду (после избора у звање ванредног професора, 2008. године). Напомињемо да су у ранијим извештајима сажето приказани и високо оцењени

најзначајнији радови др Љубодрага Савића, па се на њих нећемо овом приликом освртати, већ ћемо акценат ставити на новије прилоге, који употпуњавају слику о његовим научним резултатима.

1. Транзиција српске привреде – криза развоја индустрије, монографија, ЦИД, Економски факултет, Београд, 2008, страна 173

Ова монографија представља концизан и свеобухватан приказ најважнијих економских и социјалних проблема који прате развој индустрије и укупне привреде наше земље после 2000. године. Она садржи брижљиво одабране емпиријске податке о протеклом развоју Србије, који су оплемењени анализом пређеног пута и сугестијама за будућност. Посебан квалитет раду дају поређења са другим земљама – како развијеним, тако и земљама у транзицији – као незаобилазан елемент у формулисању објективних оцена и извођењу ваљаних закључака о темпу и квалитету остварених промена у индустрији и привреди Србије.

Рад чине три релативно заокружена и складно укомпонована дела, са укупно 16 поглавља, од којих се 4 даље рашчлањују на уже целине.

У првом делу аутор анализира *Развој привреде Србије* у периоду 2001-2007. Најпре се, у кратким цртама, сагледавају и оцењују кључне карактеристике тога развоја: темпо привредног раста и промене у производној структури, и одређује релативна позиција Србије у односу на друге земље у транзицији и Европску унију. Аутор запажа да је Србија у посматраном периоду остварила релативно високу стопу раста од 5,6% просечно годишње, али при ниској стартној основи, што осетно умањује значај постигнутог резултата. Вредност привредног раста додатно девалвира чињеница да је постигнут без адекватног развоја реалног сектора, на бази високог увоза и енормног спољног задуживања земље. Тенденција девастације индустрије је настављена и после 2000. године, што је резултирало даљим смањењем њеног удела у бруто домаћем производу. После седам година транзиције Србија је далеко иза Европе, по многим развојним показатељима. Овакав образац економског развоја у раду се оцењује као неадекватан и дугорочно неодржив.

Економским односима с иностранством, као неуралгичној тачки наше привреде, аутор посвећује значајну пажњу. У том контексту, анализира се *Спољно-трговинска размена и Спољни дуг Србије*. Аутор се не задржава само на приказу стања у сектору економских односа са иностранством, већ трага за дубљим узроцима који су до тога довели, као и неопходним мерама које треба предузети како би се зауставили неповољни трендови на плану извоза у Србији и створиле нужне претпоставке за његову експанзију у наредном периоду. У овој монографији аутор је анализирао и крупне социјално-економске проблеме наше земље (сиромаштво; запосленост и незапосленост; зараде, приход и трошкови домаћинства), али и исто тако важна питања као што су висина стопе инфлације и прилив страних директних инвестиција.

Други део рада усредсређен је на *Развој индустрије Србије*, која је у периоду социјализма била темељ свеукупног привредног развоја. Током деведесетих година дошло је до општег привредног и индустријског слома Србије. Друштвени производ индустрије у 1993. износио је свега трећину друштвеног производа из 1990. године. Опоравак индустрије је

био спор и неадекватан, о чему сведочи скромна просечна годишња стопа раста укупне индустријске производње од свега 2,2% у периоду 2001-2007.

По оствареном учешћу у структури бруто домаћег производа, могло би се закључити да је индустрија Србије ушла у процес деиндустријализације, карактеристичан за најразвијеније земље тржишне привреде. Нажалост, како примећује аутор, ми смо веома далеко од тог процеса, када због изузетно динамичног научно-техничког прогреса, који се највише испољава у индустрији, почињу релативно да опадају цене индустријских производа, што доводи до релативног смањења учешћа индустрије и повећања удела услуга. Релативно опадање учешћа индустрије у структури бруто домаћег производа Србије није последица деиндустријализације, већ склопа чињеница везаних, пре свега, за концепт српске транзиције.

Аутор закључује да ништа озбиљније није урађено на опоравку и консолидацији најважнијих индустријских капацитета у нашој земљи. Очекивања да ће тржишни механизам и слободна конкуренција прорадити сами по себи нису била реална, јер повећана производња приватизованих предузећа није могла да компензује смањење производње настало нефункционисањем већине индустријских капацитета. За разлику од Србије, неке друге земље у транзицији, међу којима предњачи Чешка, успеле су да, након почетних тешкоће, убрзано развију индустрију и повећају њен удео у бруто домаћем производу.

Трећи део рада посвећен је незаобилазним темама, које прате изградњу тржишне економије у једној земљи, а то су приватизација и реструктурирање. Након изношења основних чињеница о току и резултатима приватизације у Србији, аутор даје свој критички суд о успешности овог процеса. Уз полазну констатацију да су на плану приватизације остварени значајни позитивни резултати, у раду се наводи и низ замерки: да је приватизација била социјално неправедна и економски недовољно ефикасна; да је била сама себи циљ и спровођена без обзира на последице; да су из процеса приватизације неоправдано искључени радници; да је најважнији циљ приватизације био буџетски приход, а не раст животног стандарда заснован на расту производње, запослености и извоза.

Последња два поглавља посвећена су *јавним предузећима* – њиховом *реструктурирању* и *приватизацији*. Око ових питања постоје бројне дилеме и велике разлике у ставовима домаћих економиста, на које се у раду скреће пажња. Додатне недоумице изазивају и веома различита светска искуства у вези власништва над јавним сектором. Затим се, с пуно пажње анализира пожељни концепт приватизације јавних предузеће у Србији. У први план се истиче чињеница да јавна предузећа имају огроман значај за нормално функционисање привреде Србије и да се њихова приватизација битно разликује од приватизације предузећа у друштвеној својини. Због тога се овом процесу мора приступити веома опрезно. Аутор предлаже конкретан модел приватизације јавних предузећа од стратешког интереса, као и осталих предузећа или делова предузећа која немају стратешки карактер. При том указује на важност постизања општег консензуса за спровођење изложеног концепта приватизације, који представља својеврсну гаранцију његове успешне примене.

2. Ефекти транзиције на просторима бивше СФРЈ, „Економска политика и привредни развој“, тематски зборник посвећен академику Николи Чобелићу и професору Драгутину Марсенићу, Економски факултет, Београд, 2008. страна 15.

У поређењу са осталим републикама бивше заједничке државе СФРЈ, Србија је по висини друштвеног производа (ДП) по глави становника била на нивоу просека. Истовремено, словеначки ДП *per capita* је био 2,5 пута виши, хрватски готово 2 пута, док је ДП по глави становника БиХ, Црне Горе и Македоније износио између 60 и 70% српског, односно југословенског просека. У последње скоро две деценије релативни односи бивших република, данас самосталних држава, знатно су се изменили. Разлике између Србије и Словеније су осетно повећане. Проширен је и економски јаз Србије у односу на Хрватску, али у мањој мери, док је заостајање БиХ, Црне Горе и Македоније према Србији сада мање изражено.

Оцењивати економски развој једне земље, како аутор с правом примећује, није нимало лак задатак. Још увек није конструисан довољно обухватан и репрезентативан показатељ, који би на синтетички начин исказао достигнути степен развијености националне привреде. У раду се, на основу анализе више разноврсних показатеља - стопе раста бруто домаћег производа (БДП), незапослености, инфлације, дефицита спољно-трговинског биланса, висине и темпа раста извоза, страних директних инвестиција, спољног дуга, БДП-а по глави становника, стопе раста индустријске производње, учешћа индустрије у БДП-у - оцењују ефекти транзиције у државама насталим распадом бивше СФРЈ. На основу добијених резултата за сваки појединачни показатељ, посматране земље се рангирају, а затим се утврђује њихова релативна позиција по успешности развоја, оцењеног с различитих аспеката, у последњих шест година.

Узимајући у обзир све посматране показатеље, Србија се, у периоду 2001-2006. година, нашла на последњем месту, са просечном вредношћу ранга 4,0. Најуспешнија је била Хрватска (просечна вредност ранга 2,8), а потом Словенија (просечна вредност ранга 3,1).

Анализа је показала да је у посматраном периоду Србија остварила највишу просечну годишњу стопу привредног раста, али и највишу просечну стопу инфлације и најлошији однос спољног дуга и извоза. Словенија је имала најнижу стопу незапослености, највиши БДП и извоз по глави становника, али и највећи дуг *per capita*. БиХ је забележила највишу стопу раста индустријске производње, који је праћен највишом стопом незапослености и најнижим БДП по становнику. Хрватска је забележила највиши прилив СДИ по глави становника, док ни по једном показатељу није била најлошије пласирана земља. Македонија је имала најнижу стопу инфлације, као и најнижу стопу раста БДП-а. Црна Гора је била најмање задужена земља, али је остварила и најмањи извоз по глави становника.

3. Transitional Pains of the Serbian Industry, International Scientific Conference, „Challenges of Economic Sciences in the 21st Century“, децембар 2008, Институт економских наука, Београд, стр. 103-113

У раду се критички анализирају и вреднују резултати процеса транзиције у Србији, с тим што се посебна пажња посвећује индустрији. Прошле су готово две деценије од почетка транзиције европских социјалистичких земаља. Неке од њих су постигле добре резултате,

а неке још увек тумарају транзиционим лавиринтима. Најуспешније земље у транзицији су већ постале чланице Европске уније, док оним другим прети реална опасност да западну у транзиционизам, у коме се економији, слично болеснику са високом температуром, редовно, али са закашњењем дају недовољно ефикасни лекови.

Иако је Србија међу првима ушла у процес транзиције, реално је очекивати, како истиче аутор, да међу последњима савлада овај болан и трауматичан процес. Нема сумње да су у протеклом периоду остварени значајни резултати у нашој земљи, али се они оцењују као скромни у поређењу са резултатима неких других земаља у транзицији.

Аутор скреће пажњу да ниво индустријске производње Србије у 2007. није достигао ни 50% остварене производње из далеке 1989. године. Истовремено, у најуспешнијим земљама у транзицији, Кини и Ирској, индустрија заузима водеће место у укупном привредном развоју. Кључно питање којим се аутор бави у овом раду гласи: да ли је српска транзиција могла (морала) бити много успешнија? Није ли суноврат српске индустријализације један од кључних разлога зашто српска транзиција није барем приближно успешна као, на пример, Чешка?

Критичка анализа ефеката транзиције је показала, да наша земља знатно заостаје за најуспешнијим земљама у транзицији. „Цена“ нашег развоја је висока, а перспективе и одрживост у будућем периоду су прилично неизвесни. Огромна зависност од страног капитала у условима наступајуће кризе представља, како се оцењује, камен о врату високо рањиве српске привреде. У протеклих седам година пропуштена је повољна прилика да се српска економија стабилизује и ојача. Током посматраног периода у Србију је, по разним основама, ушло преко 100 милијарди долара, а постојала је и извесна благонаклоност и спремност међународне заједнице да, после октобарских промена, олакша и убрза прикључивање наше земље демократском свету.

Индустрија (и пољопривреда) је из више разлога морала бити у фокусу неколико стратегија развоја, које је Србија донела у последњој деценији. Аутор наглашава да се развојем високо конкурентне извозне индустрије дугорочно обезбеђују стабилне и одрживе стопе раста БДП-а, запослености, извоза и животног стандарда. Индустрија веома повољно делује на развој савременог научно-техничког прогреса и мултипликативно подстиче развој осталих сектора привреде, обезбеђујући, у исто време, динамичнији регионални развој. Исто тако, ефикасна индустријализација снажно и дугорочно привлачи стране инвестиције, формирајући око индустријских капацитета кластере и технолошке паркове. Ове тврдње на најбољи начин поткрепљују примери Чешке и Словачке, које су захваљујући, пре свега, снажном развоју индустрије, оствариле веома динамичан раст БДП-а и укупног животног стандарда

Реакције водећих земаља на актуелну финансијску и економску кризу су показале да у условима глобализације није могуће обезбедити ефикасан и трајно одржив развој искључивим ослањањем на тржишни механизам. Наше искуство је такође показало да претерана регулација од стране партијске државе, замаскиране привидно слободним деловањем тржишта, дугорочно доводи до озбиљне деформације привредне структуре и драстичног слабљења економских перформанси. Деловање државе треба да буде између ове две крајности. Држава мора бити неизоставан чинилац доношења дугорочне стратегије развоја, као и конципирања и спровођења економске политике земље, односно одговарајућих секторских политика (индустријске, аграрне..). Она такође треба да

обезбеди стварање и ефикасно функционисање неопходних институција, непристрасну и ефикасну владавину права, као и здраву и фер конкуренцију, водећи рачуна, пре свега, о ширим националним интересима.

4. Српска индустријализација за двадесет први век, Индустрија 1/2009, Београд, стр. 1-18.

Током послератног развоја Србије индустрија је имала водеће место. У веома кратком временском периоду остварени су врло импресивни резултати. Захваљујући изузетно високој инвестиционој активности, бележене су динамичне стопе раста индустрије и укупне привреде. Индустријализацијом је битно промењена привредна структура, подстакнута подела рада, специјализација и диверсификација, знатно повећана запосленост, убрзан научно-технички прогрес, побољшана структура спољно-трговинске размене, подстакнут развој других привредних грана и радикално побољшан укупан животни стандард.

Развој српске индустрије током послератног периода, како се у раду наглашава, био је дубоко противречан процес. Остварене су изразито високе стопе раста, али је ефикасност била прилично ниска, а формирана индустријска структура конзервативна, односно неподесна за развој у наредном периоду. У последњој деценији XX века је дефинитивно дошло до слома примењеног модела индустријализације у Србији. Током савременог периода српске транзиције, од 2001. године, развој наше индустрије је потпуно запостављен. Стопе раста индустријске производње су врло ниске, због чега учешће индустрије у БДП-у Србије једва прелази 20%, док је учешће индустрије у БДП-у Чешке близу 40%, Кине преко 43%, а у високо развијеним земаљама, упркос процесу деиндустријализације, између 25-35%.

Кључна питања на која аутор тражи одговор у овом раду су: да ли би укупан развој Србије био динамичнији и квалитетнији, да се индустрија развијала у складу са местом и улогом коју има у већини земаља света? Да ли је изабрани концепт развоја српске привреде, у коме примат имају услуге, дугорочно одржив? И коначно, имајући у виду све противречности индустријализације, као и неизбежни процес глобализације, какав треба да буде модел индустријализације и индустријске политике, да би српска индустрија поново постала мотор нашег привредног развоја?

Иако постоје различити путеви индустријализације, данас нико озбиљан у свету не спори да је индустријализација најбржи и најефикаснији начин за динамичан развој земље. Упркос позитивним светским искуствима, Србија је у последњој деценији запоставила развој индустрије, због чега се ова важна делатност привреде налази у веома дубокој кризи. Девастација српске индустрије, започета увођењем санкција Уједињених нација и немилосрдним бомбардовањем 1999. године, није заустављена после познатих октобарских промена. Напротив, примењени концепт транзиције, темељен на пребрзом отварању граница за иностране компаније и неефикасном моделу приватизације, још више је појачао кризу наше индустрије.

Развој српске индустрије у будућем периоду, како истиче аутор, треба да буде у складу са местом и значајем који индустрија има у већини земаља света. Уместо супституције увоза, основни модел индустријализације мора постати експанзија извоза. У кратком року морају

се ревитализовати неки од постојећих индустријских капацитета, али и помоћи изградња фабрика које имају све неопходне претпоставке да, на здравим тржишним основама, постану лидери извоза и развоја у наредном периоду.

Будућа стратегија индустријализације, треба да буде снажно подржана и новом индустријском политиком. Како каже Дани Родрик, индустријска политика XXI века се мора темељити на софистицираној сарадњи приватног бизниса и носилаца индустријске политике, јер бизнис зна боље од државе у ком правцу се треба развијати, а држава има расположиве механизме и средства, да потпомогне остварење изабраног циља.

5. Регионална димензија сиромаштва, Научни скуп „Регионални развој и демографски токови земаља југо-источне Европе“, Економски факултет, Ниш, јун 2009. године, зборник радова, стр. 305-315

Иако званични подаци показују, да је степен сиромаштва у Србији (до почетка економске кризе) значајно смањен (преполовљен), субјективни осећај сиромаштва просечног грађанина је и даље врло висок. Нема дилеме да је у периоду 2001-2007. година укупан ниво сиромаштва смањен, само је питање да ли онолико, колико се званично саопштава. Упркос општем смањењу сиромаштва, аутор запажа да су регионалне разлике у богатству (сиромаштву) веома изражене, са тенденцијом даљег продубљивања, што је, највећим делом, последица лоше спроведене приватизације великих индустријских предузећа, која су више деценија била носиоци развоја градова и ширих регионалних простора.

Затварањем индустријских фабрика, огроман број радника је остао без посла, а многе породице без прихода, што је повећало сиромаштво појединих делова Србије. Ови најмање развијени крајеви земље, без елементарне инфраструктуре, како се у раду истиче, нису интересантни ни страним инвеститорима, због чега још више заостају.

Аутор посебно наглашава да ће текућа економска криза, највише погодити најнеразвијеније делове Србије, па се може очекивати даља и још дубља поларизација у богатству (сиромаштву) између најразвијенијих и најсиромашних делова наше земље. Имајући у виду вишедеценијско позитивно искуство ЕУ у вођењу регионалне политике, али и чињеницу да превелике регионалне разлике временом постају озбиљна кочница укупног развоја, ублажавање сиромаштва и подстицање развоја неразвијенијих региона, по оцени аутора, треба да буде високо рангирани циљ развоја Србије у наредном периоду.

6. БРИК земље – потенцијали и перспективе, Економске теме 2/2009, Ниш, стр. 27-42.

Акроним БРИК је први пут употребио 2001. године Jim O' Neill, аналитичар банке Goldman Sachs. БРИК окупља четири велике земље света (Бразил, Русија, Индија и Кина), које у последњих неколико деценија бележе импресиван економски раст. Пре два миленијума Индија и Кина су биле центар светске цивилизације. Са убрзавањем развоја индустрије и светског капитализма, пре 200-250 година, ове земље су изубиле корак. Перјанице глобалне моћи до I светског рата су постале најразвијеније земље Европе. Савремени период развоја, након II светског рата, а нарочито од пада Берлинског зида 1989. године, обележила је доминација једине светске супер силе – Сједињених

Америчких Држава. Глобализација је значајно изменила свет. Иако је била од највеће користи за најразвијеније земље, она је снажно подстакла и развој до тада успаваних светских цинава, међу које се свакако убрајају и БРИК земље. Огромни потенцијали, као и остварени резултати у последњих неколико деценија, по свој прилици ће веома брзо и значајно променити светску слику богатства и глобалне моћи. Да ли су очекивања и прогнозе у вези са БРИК земаљама заиста реалне?

У првом делу рада аутор се бави показатељима развоја БРИК земаља, указујући на чињеницу да је раст БДП-а ове групације у последње три деценије био знатно бржи од раста БДП-а развијених земаља. Међу БРИК земљама посебно се издваја Кина са вишедеценијским растом БДП-а од око 10%. Захваљујући тако динамичном расту, заостатак у односу на земље ЕУ, мерен висином БДП-а по становнику, био је упола мањи 2007. него 1980. године. Ове земље, нарочито Кина, постале су лидери светског извоза, вишеструко повећавајући сопствено учешће у светском БДП-у.

У делу у коме се разматрају потенцијали БРИК земаља, аутор посебно скреће пажњу на високо учешће ове групације у укупној светској територији и броју становника, што представља огроман и нарастајући тржишни потенцијал и што ће обезбедити наставак динамичног развоја и у наредном периоду.

Када је реч о перспективама БРИК земаља, којима се у међувремену прикључила и Јужна Африка, процене релевантних међународних институција показују да ће кинески БДП 2030. године бити виши од БДП-а Сједињених Америчких Држава, док ће 2050. године све четири земље, по висини БДП-а по становнику, бити међу 14 најбогатијих држава света.

И поред очигледних тешкоћа, са којима ће се у наредном периоду неминовно суочавати БРИК земље, сасвим је извесно да на светску сцену убрзано ступају два нова економска, а највероватније и политичка, дива - Кина и Индија - које су већ биле цивилизацијски центар света. Изгледа да се историја понавља. Ако се обистине наведена предвиђања, групација БРИК земаља ће врло брзо постати незаобилазан фактор глобалне светске моћи. То рађа потенцијалну опасност од нових светских сукоба, јер се нико добровољно и лако не одриче стечених позиција (САД, односно Г7), али истовремено нуди и реалну основу да се монополарни свет убрзо претвори у биполарни или, чак, мултиполарни, у коме ће се дугорочно створити преко потребна равнотежа међу водећим светским силама. Чак и ако се у потпуности не оствари предвиђени сценарио светског развоја у наредних неколико деценија, нема сумње да ће неминовно доћи до озбиљне редистрибуције светског богатства и глобалне моћи, између садашњих(е) и будућих светских сила.

7. The Impact of the Economic Crisis on the Countries in Transition - Members of the EU, Теме, 2/2010, Ниш, стр. 525-539

У 2009. години се навршило двадесет година од пада Берлинског зида и почетка транзиције бивших социјалистичких земаља. За већину ових земаља транзициони ход по мукама није био лак, али су 2004. и 2007. године, неке од најуспешнијих земаља постале чланице Европске уније. То је потврда да су ове земље, за релативно кратко време, успеле да се прилагоде захтевима и критеријумима Европске уније. Приступање ЕУ, је „преко ноћи“ значајно поправило стандард већине становника ових новопримљених чланица. Славље и опијеност чињеницом да припадају заједници европских демократских народа је

делимично спласнуло, када се схватило да чланство у ЕУ, осим значајних предности, подразумева и велика одрицања.

Долазак страног капитала је донео и другачија правила понашања. Транзиција је за кратко време довела до оштре поларизације, на мали број веома богатих и врло моћних појединаца и већи број пауперизованих грађана, који су напорно радили да би задржали радно место и пристојна примања. У екстремно лошем положају су се нашли транзициони губитници, који су изгубили раније позиције и радна места. Динамичан развој ових земаља је временом малаксавао, а незадовољство радника је било све израженије.

Потврдила су се очекивања аутора да ће глобална економска криза веома тешко погодити посматране земље у транзицији. Криза је и последица чињенице да је страни капитал у постсоцијалистичким земљама имао кључну улогу у подстицању укупног привредног развоја. С обзиром да се и развијене земље такође налазе у веома озбиљној кризи, сасвим је извесно да ће прилив страног капитала у наредних неколико година бити озбиљно смањен. Осим тога, због политике очувања радних места, компаније из развијенијих земаља ће најпре затварати филијале у другим земљама. Да је криза у земљама у транзицији стварност, потврђују и захтеви за помоћ ММФ-а и Светске банке, који, на пример, у случају Мађарске износи чак 26,5 милијарди долара.

Пошто и Србија претендује да се прикључи Европској унији, у раду су анализирани најважнији аспекти протеклог развоја земаља у транзицији, сада чланица ЕУ, последице деловања текуће економске кризе на те земље, као и предлози мера за њено ефикасно сузбијање.

У области економије, све ове земље су имале веома динамичан раст и задовољавајући развој. Након савладавања неизбежне транзиционе рецесије, забележиле су повећање БДП-а, које се у периоду 1992-2004. кретало између 0,3% у Литванији и 4,4% у Пољској. У последњих неколико година, раст БДП-а је био најбржи у балтичким земљама, а најспорији у Мађарској, коју је најпре захватила криза, што је довело до драстичног пада стопе раста БДП-а већ у 2007. години. У 2008. криза је, поред Мађарске, снажно захватила и балтичке земље, нарочито Летонију и Естонију, у којима су остварене и негативне стопе раста БДП-а од -4,6 и -3,6%.

И остале перформансе развоја указују да се, након деценије успона, све ове земље налазе у дубокој економској кризи. Врло динамичан раст извоза, који је дуго година био најважнији мотор привредног развоја, радикално је успорен у већини земаља током 2008. године. Најдубљи пад извоза се очекује у 2009, када се прогнозирају двоцифрене негативне стопе раста (Румунија -16,9 одсто). Смањење прилива страног капитала и стрмоглав пад извоза ће довести до успоравања раста БДП-а, пораста незапослености, дефицита државног буџета и укупног јавног дуга.

Због глобалног карактера и тежине кризе, лидери Г-20 су, на априлском самиту у Лондону, донели свеобухватан програм акције, којим је предвиђена обнова раста и запослености, опоравак и јачање финансијског система, подизање нивоа финансијске регулације и успостављање пољубљаног поверења, реформа међународних институција и подстицање глобалне трговине и инвестиција. Да би се остварили ови амбициозни циљеви, планирана су укупна средства од 1.100 милијарди долара, намењена, највећим делом, земљама које су највише погођене економском кризом.

8. Конкурентност српске привреде као претпоставка уласка у ЕУ, Национални интерес, 2/2010, Београд

Већ неколико деценија у Србији се веома озбиљно размишља о уласку у Европску унију. И поред тога што се у последње време активно ради на испуњавању критеријума предвиђених за земље које желе да постану чланице ЕУ, тренутно се налазимо на пола пута. Крајем 2009. године потписан је Споразум о стабилизацији и придруживању, који још увек нису ратификовале све чланице ЕУ, док Србија овај уговор једнострано примењује од 1. јануара 2010. године. Наредна степеница је стицање статуса земље-кандидата. На том дугачком и захтевном путу наша земља се суочава са бројним и, чини се, тешко премостивим препрекама, везаним за дефинисање коначног статуса Косова и сарадњу са Хашким трибуналом.

Економски развој Србије, темељен на приливу страног капитала, озбиљно се успорава, откривајући бројне и крупне структурне проблеме, који нису на адекватан начин решени, спровођењем транзиционих реформи у последњој деценији. Већина наших тренутних тешкоћа (негативне стопе раста БДП-а, висок и константан дефицит спољно-трговинске размене, огромна незапосленост, дефицит државног буџета, висок и растући спољни дуг...) у крајњој линији су последица изразито ниске конкурентности српске привреде.

У одговору на питање како повећати конкурентност српске привреде, као неопходне претпоставке за ефикаснији развој, односно убрзање европског пута Србије, аутор је најпре оценио транзиционе ефекте досадашњег развоја и глобалну конкурентност Србије и неких земаља из непосредног окружења. Затим су анализирани основни узроци слабе глобалне конкурентности Србије и, у закључном делу, сагледане могуће мере за њено радикалније и брже побољшање.

Неспорно је да је Србија у последњој деценији остварила запажене резултате, посебно ако се они мере висином стопе раста БДП-а. Нажалост, то се ипак не може означити као спектакуларан раст, као што је, на пример, био у Кини (двоцифрене стопе раста више деценија), који би значајније померио Србију из групе најмање развијених земаља Европе. Са друге стране, модел привредног развоја, углавном темељен на неолибералној доктрини, продуковао је бројне, делом наслеђене, али и неке сасвим нове проблеме. Развој српске привреде је пресудно зависио од прилива страног капитала.

Највећи део капитала је отишао на развој услуга, док је реални сектор био потпуно запостављен, а погрешан модел приватизације је окончао уништење српске индустрије, започето у претходној деценији. Покретач привредног раста је био огроман увоз (2008. године скоро 23 милијарде долара). Најдинамичнији развој су бележиле делатности које су биле у функцији реализације огромних количина увезене робе (набавка, превоз, осигурање, продаја и финансирање). Глобална економска криза је озбиљно редуковала прилив страног капитала, што је хронично навикнуту и зависну српску привреду довело пред непремостиве тешкоће.

Више нема дилеме, како се у раду истиче, да се модел развоја мора мењати. Озбиљни и бројни проблеми српске привреде, као и закаснело, споро и недоследно спровођење транзиционих реформи су наметнули потребу тражења другачијих и ефикаснијих решења. Нажалост, Србија је дефинитивно пропустила прилику да у условима значајног прилива

страног капитала и светске конјунктуре спроведе болне, али неминовне транзиционе реформе и учини радикалнији корак на свом европском путу. То ће у наредним годинама бити много теже.

Ефекти досадашњег развоја Србије се најбоље могу сагледати према месту Србије на листи глобалног индекса конкурентности земаља света. У 2009. години, према Извештају Светског економског форума (WEF), Србија је заузимала 93 место, што је за 8 места слабије него претходне године. Иза нас су биле само Босна и Херцеговина и Албанија. Изразито ниска глобална конкурентност Србије је последица одласка школованих и квалитетних кадрова у свет, високе концентрације српског тржишта, ниске ефикасности антимонополске политике, недовољне заштите права малих акционара, спорог увођења савремених технологија, предугог трајања правних спорова, ниске стопе националне штедње и веома лошег стања српске инфраструктуре.

Да би се значајније поправила глобална конкурентност Србије, и стекли повољнији услови за убрзање њеног европског пута, неопходно је укупан образовни систем прилагодити потребама савременог привредног развоја, ефикасно спроводити антимонополску политику, ослободити се непотребних административних прописа, спровести корениту реформу јавног сектора, реструктурирати и приватизовати јавна предузећа, увести међународне стандарде, стварати услове за динамичан развој *high tech* индустрија и унапређивати квалитет пословног сектора, иновација и доступност најновијих технологија.

9. Реиндустријализација као основа будућег модела привредног развоја, Научни скуп „Економско-социјална структура Србије: Учинак прве деценије транзиције“, НДЕ са АЕН и Економски факултет, Београд, 8. мај 2010.

Пре једне деценије Србија је ушла у другу фазу транзиције. Постављени циљеви су били врло амбициозни, али њихова реализација није у складу са обећањима и огромним очекивањима. И поред значајних резултата, Србија се данас драматично суочава са падом стопе раста БДП-а, поновним растом незапослености, великим спољно-трговинским дефицитом, високим и растућим спољним дугом, високом јавном потрошњом и дефицитом државног буџета. Српска привреда трпи озбиљне последице светске економске кризе, али је већина назначених проблема (осим негативних стопа раста БДП-а) била изражена и пре почетка светске кризе.

Србија, како се у раду истиче, више нема времена за чекање. Због веома бројних и крупних проблема досадашњег развоја, наша земља се врло брзо мора престројити на експортно оријентисану реиндустријализацију, чиме би се створили потребни услови за раст производње, запослености, санирања спољног дуга и огромног дефицита у трговини са светом.

У првој деценији, друге фазе транзиције, Србија је примењивала потпуно неадекватан модел привредног развоја. Он се заснивао на приливу страног капитала и веома динамичном развоју сектора услуга. У исто време, потпуно је запостављен развој реалног сектора, односно индустрије и пољопривреде. Такав концепт развоја је потпуно деформисао привредну структуру, уз ескалирање бројних и веома тешких проблема.

Глобална економска криза, настала у Сједињеним Америчким Државама, погодила је већину земаља света. Њено разорно дејство се неминовно осетило и у Србији, драматизујући постојеће проблеме и додајући један сасвим нови – опадање стопа раста БДП-а и, нарочито, прерађивачке индустрије. Опоравак од економске кризе иде знатно спорије него што се очекивало и у почетку прогнозирано. Глобална економска криза је рапидно смањила обим спољно-трговинске размене и страних директних инвестиција света.

С обзиром да је постојећи модел привредног развоја Србије хронично зависан од прилива страног капитала, у новонасталим околностима постао је практично неупотребљив. Због тежине нагомиланих проблема, али и снажне потребе за ефикасним савладавањем текуће економске кризе, Србија мора веома брзо установити потпуно другачији модел привредног развоја, темељен на експортно оријентисаној индустријализацији. У функцији ефикасног спровођења динамичног развоја индустрије, Србија мора установити и дисциплиновано спроводити и адекватну индустријску политику.

IV ОЦЕНА РЕЗУЛТАТА НАУЧНО-ИСТРАЖИВАЧКОГ РАДА

Списак свих објављених радова др Љубодрага Савића, као и приказ најважнијих од њих, који су публиковани после поновног избора кандидата у звање ванредног професора 2008. године, сведоче да је несумњив и значајан његов допринос научној и стручној литератури из области којима се бави, а то су, пре свега: развој индустрије, индустријска политика и транзиција привреде Србије. Др Љубодраг Савић је написао, самостално или као коаутор, шест књига и монографија, као и преко шездесет чланака и реферата, објављених у најугледнијим часописима на простору наше земље и саопштених на домаћим и међународним научним конференцијама и скуповима. Нарочито истичемо резултате кандидата настале током последњих пет година проведених у звању ванредног професора – самостална монографија у којој се разматра транзиција српске привреде са становишта кризе развоја индустрије, два чланка у часопису *Индустрија* и по један у часописима *Теме*, *Економске теме*, *Facta Universitatis* и *Национални интерес*, као и више прилога у зборницима и колективним монографијама.

Такође, као руководиоца или сарадника, др Љубодраг Савић је учествовао у изради већег броја научно-истраживачких пројеката из области процене вредности капитала и приватизације, планирања и управљања одрживим развојем, локалног друштвено-економског развоја и укључивања у међународну поделу рада, решавања проблема технолошког вишка запослених. Осмислио је иновациони курс *Како направити бизнис план*, који се од 2003. године успешно реализује на нашем факултету (одржана су укупно 24 курса, са преко 600 полазника).

Др Љубодраг Савић иза себе има богато научно-истраживачко искуство. Пуне три деценије он се озбиљно и ангажовано бави истраживањем наше економске стварности (али и искуствима других земаља), посебно проблемима развоја индустрије, по чему је постао препознатљив у научној и стручној јавности. Објективну анализу економских феномена и трендова у његовим радовима, посебно оним из новијег периода, увек прати прецизно формулисана и научно утемељена оцена аутора, која је често критички интонирана, али и пропраћена корисним предлозима и сугестијама, изреченим у краткој и разумљивој форми.

Квантификација остварених резултата др Љубодрага Савића од избора у звање ванредног професора показује да укупна вредност коефицијента компетентности, као и његова структура одговарају прописаним критеријумима за избор у звање редовног професора.

КОЕФИЦИЈЕНТ КОМПЕТЕНТНОСТИ (минимална и остварена вредност)

1999-2010.		
$P13+P21+P22+P51+P52+P53+P61+P62+P65+P66$		47,5
$P13+P21+P22+P51+P52+P53+P61+P62$	26,67	37,5
$P13+P21+P22+P51+P52+P53+P61$	13,33	30,0
$P65+P66$	4,67	10,0

2006-2010.		
$P13+P21+P22+P51+P52+P53+P61+P62+P65+P66$		34,5
$P13+P21+P22+P51+P52+P53+P61+P62$	26,67	29,5
$P13+P21+P22+P51+P52+P53+P61$	13,33	28,0
$P65+P66$	4,67	5,0

У ОЦЕНА РЕЗУЛТАТА У ОБЕЗБЕЂИВАЊУ НАУЧНО-НАСТАВНОГ

ПОДМЛАТКА

Др Љубодраг Савић је био ментор при изради две докторске дисертације асистентима на предмету *Економика индустрије* на економским факултетима у Крагујевцу и Нишу, два магистарска и једног мастер рада, те пар стотина дипломских радова. Такође је учествовао као члан у више комисија за оцену и одбрану магистарских и мастер радова, као и докторских дисертација. Био је и члан, односно председник комисије за избор у асистентско и наставничка звања колегама са предмета *Економика индустрије* на економским факултетима у Крагујевцу и Нишу.

У ОЦЕНА РЕЗУЛТАТА ПЕДАГОШКОГ РАДА

Др Љубодраг Савић је стекао богато педагошко искуство учествујући у извођењу наставе на основним, магистарским и, у новије време, мастер студијама на Економском факултету у Београду и одељењима Факултета у Шапцу и Ужицу, као на Економском факултету у Нишу, где је ангажован у реализацији наставе на мастер студијама. Студенти основних и последипломских / мастер студија цене његову стручност, озбиљност и посвећеност наставно-педагошком раду. У редовним анкетама које се спроводе на Факултету педагошки квалитети др Љубодрага Савића су увек високо вредновани по свим кључним обележјима. Последњи пут је остварио просечну оцену 4,34 (на скали од 1 до 5). У

наставној активности сматрамо посебно значајним његово настојање да обогати и иновира садржај предмета *Економика индустрије*. Такође је уочљив његов допринос формулисању и унапређивању програма предмета на мастер студијама из којих држи предавања и консултације.

VII ДОПРИНОС АКАДЕМСКОЈ И ШИРОЈ ЗАЈЕДНИЦИ

Др Љубодраг Савић је учествовао у раду више органа и комисија на Факултету. Још као студент био је члан Радничког савета Факултета, а касније председник Стамбене комисије и секретар, па потом председник Комисије за стручну праксу, као и секретар Кадровске комисије. Осим тога, др Љубодраг Савић је био руководилац Центра за израду инвестиционих пројеката у Научно-истраживачком центру Економског факултета у Београду. Учествовао је и у изради макропројеката од ширег друштвеног значаја. Скоро две деценије обавља послове судског вештака за економско-финансијску област. Поменимо, такође, да је др Љубодраг Савић веома присутан у јавности. Запажени су његови ауторски текстови, изјаве, интервјуи у дневним новинама, радио и ТВ емисијама, у којима излаже своје стручне погледе и оцене економског стања у земљи, предузетих и неопходних мера економске политике, усвојених стратешких решења.

VIII ЗАКЉУЧНО МИШЉЕЊЕ И ПРЕДЛОГ КОМИСИЈЕ

Др Љубодраг Савић је цео свој досадашњи радни век провео на Економском факултету у Београду, где је запослен од 1981. године. Биран је за предмет *Економика индустрије*, пролазећи кроз сва звања, од асистента-приправника до ванредног професора. Учествује и у настави на предмету *Технолошки развој и политика* на основним студијама које организује Факултет. На мастер курсу *Економска политика и развој* на Економском факултету у Београду ангажован је на предмету *Индустријска политика и привредни развој*, а држи и део наставе и испита из предмета *Савремене тенденције у светској привреди*.

Имајући у виду целокупан научни и стручни опус др Љубодрага Савића, раније изречене позитивне оцене до и приликом избора у звање ванредног професора, потом пријем у стручној јавности, као и посебно приказане радове настале после избора у садашње звање, сматрамо да је несумњив и значајан његов допринос научној и стручној комуникацији на домаћим и међународним скуповима, у зборницима радова из области којима се бави, као и уџбеничкој литератури из домена економике индустрије. Написао је универзитетски уџбеник «Економика индустрије» (прво издање 1997), који је током времена мењао и допуњавао, као и самосталну монографију «Транзиција српске привреде – криза развоја индустрије» (2008). Овome треба додати и шездесетак других радова – прилога у монографијама, чланака у међународним и (водећим) домаћим часописима, саопштења на међународним и домаћим научним скуповима. Након избора у звање ванредног професора остварио је вредност коефицијента компетентности од 47,5 поена, од чега у последњих пет година 34,5, при чему структура стечених поена одговара прописаним критеријумима за избор у звање редовног професора. У фокусу интересовања др Љубодрага Савића су питања везана за развој индустрије, индустријску политику и транзицију привреде Србије, којима је посвећен највећи број његових радова. Научни приступ кандидата одликује

аналитичност и способност критичког расуђивања, уз нуђење алтернативних одговора и решења.

Учествовао је у неколико макропројеката Министарства науке Србије и руководио израдом више бизнис планова, као и пројеката процене вредности капитала и програма приватизације.

Као ментор и члан комисија за оцену и одбрану докторских дисертација, магистарских и мастер радова др Љубодраг Савић је допринео и обезбеђивању научно-наставног подмлатка. Осим тога, био је укључен у комисије за избор наставника и сарадника на предмету *Економика индустрије* на економским факултетима у Крагујевцу и Нишу.

Истакао се и у наставно-педагошком раду како по коректном односу према студентима, тако и по квалитету знања која им пружа, што је верификовано и у редовним анкетама које се реализују на Факултету. Искуство је стицао држећи часове предавања (вежби) на основним, магистарским и мастер студијама на Економском факултету у Београду и одељењима тог факултета, али и на другим високошколским институцијама.

Вредан пажње је и допринос кандидата академској и широј друштвеној заједници – од учешћа у раду различитих тела на Факултету до запажених иступа у јавности (радио и ТВ емисије, изјаве, интервјуи, ауторски текстови).

На основу изложених чињеница и оцена, које покривају све кључне сегменте ангажовања кандидата - научни и истраживачки рад, наставне и педагошке активности, као и допринос академској и широј заједници - Комисија сматра да др Љубодраг Савић несумњиво испуњава све законске и статутарне услове за избор у звање редовног професора. На основу тога предлажемо Изборном већу Економског факултета у Београду да утврди предлог за избор др Љубодрага Савића у звање редовног професора за ужу научну област Економска политика и развој – Економика индустрије.

У Београду,
14. јула 2011. г.

ЧЛАНОВИ КОМИСИЈЕ:

проф. др Биљана Јовановић Гавриловић

проф. др Јуриј Бајец

проф. др Живорад Глигоријевић,
Економски факултет у Нишу

С А Ж Е Т А К
ИЗВЕШТАЈА КОМИСИЈЕ О ПРИЈАВЉЕНИМ КАНДИДАТИМА
ЗА ИЗБОР У ЗВАЊЕ

I - О КОНКУРСУ

Назив факултета:	Економски факултет, Београд
Ужа научна, односно уметничка област:	Економска политика и развој – Економика индустрије
Број кандидата који се бирају:	1 (један)
Број пријављених кандидата:	1 (један)
Имена пријављених кандидата:	
1. <u>Др Љубодраг Савић</u>	
2. _____	
.....	

II - О КАНДИДАТИМА

Под 1.

1) - Основни биографски подаци

- Име, средње име и презиме:	Љубодраг (Будимир) Савић
- Датум и место рођења:	25. јуна 1955. у Трипкови, Чајетина
- Установа где је запослен:	Економски факултет, Београд
- Звање/радно место:	ванредни професор
- Научна, односно уметничка област:	Економска политика и развој – Економика индустрије

2) - Стручна биографија, дипломе и звања

<u>Основне студије:</u>	
- Назив установе:	Економски факултет, Београд
- Место и година завршетка:	Београд, 1980.
<u>Магистеријум:</u>	
- Назив установе:	Економски факултет, Београд
- Место и година завршетка:	Београд, 1985.
- Ужа научна, односно уметничка област:	Економика индустрије
<u>Докторат:</u>	
- Назив установе:	Економски факултет, Београд
- Место и година одбране:	Београд, 1992.
- Наслов дисертације:	Индустријака политика Југославије као компонента производне оријентације
- Ужа научна, односно уметничка област:	Економика индустрије

Досадашњи избори у наставна и научна звања:

асистент-приправник 1981.
асистент 1986. и поново 1990.
доцент 1993. и поново 1997.
ванредни професор 1998. и поново 2003. и 2008.

3) Објављени радови

Име и презиме: др Љубодраг Савић	Звање у које се бира: редовни професор	Ужа научна, односно уметничка област за коју се бира: Економска политика и				
		пре последњег	после последњег			
Научне публикације	Број публикација у којима је једини или први аутор	пре последњег	после последњег	Број публикација у којима је аутор, а није једини или први		
					-	-
					-	1
					20	4
					1	2
					15	4
					-	-
					-	-
					1	1
					1	-
Стручне публикације	Број публикација у којима је једини или први аутор	пре последњег	после последњег	Број публикација у којима је аутор, а није једини или први		
					-	-
					7	-
Остале стручне публикације (пројекти,	-	-	17	1		

4) - Оцена о резултатима научног, односно уметничког и истраживачког рада

Др Љубодраг Савић иза себе има богато научно-истраживачко искуство. Пуне три деценије он се озбиљно и ангажовано бави истраживањем наше економске стварности (али и искуствима других земаља), посебно проблемима развоја индустрије, по чему је постао препознатљив у научној и стручној јавности. Написао је самостално универзитетски уџбеник и монографију, као и шездесетак других радова – прилога у монографијама, чланака у међународним и (водећим) домаћим часописима, саопштења на међународним и домаћим научним скуповима. Учествовао је у неколико макропројеката Министарства науке Србије и руководио израдом више бизнис планова, као и пројеката процене вредности капитала и програма приватизације. После избора у звање ванредног професора остварио је вредност коефицијента компетентности од 47,5 поена, од чега у последњих пет година 34,5, при чему структура стечених поена одговара прописаним критеријумима за избор у звање редовног професора.

5) - Оцена резултата у обезбеђивању научно-наставног подмлатка

Др Љубодраг Савић је био ментор при изради две докторске дисертације асистентима на предмету *Економика индустрије* на економским факултетима у Крагујевцу и Нишу, два магистарска и једног мастер рада. Такође је учествовао као члан у више комисија за оцену и одбрану магистарских и мастер радова, као и докторских дисертација. Био је и члан комисије за избор у асистентско и наставничка звања колегама са предмета *Економика индустрије* на економским факултетима у Крагујевцу и Нишу.

6) - Оцена о резултатима педагошког рада

Др Љубодраг Савић је стекао богато педагошко искуство учествујући у извођењу наставе на основним, магистарским и, у новије време, мастер студијама на Економском факултету у Београду, као и на другим високошколским институцијама у земљи. Поверене послове у настави обављао је врло савесно и успешно, преносећи своје богато знање генерацијама студената и развијајући код њих радозналост и истраживачки дух. Студенти основних и последипломских (мастер) студија веома цене његову стручност, озбиљност и посвећеност наставно-педагошком раду. У редовним анкетама које се спроводе на Факултету педагошки квалитети др Љубодрага Савића су увек високо вредновани по свим кључним обележјима.

7) - Оцена о ангажовању у развоју наставе и других делатности високошколске установе

Др Љубодраг Савић се активно ангажовао у извођењу наставе на предметима који су му поверени, као и на развоју одговарајућих научних дисциплина и унапређивању метода извођења наставе. Учествовао је у раду више органа и комисија на Економском факултету у Београду, обезбеђујући његово успешно функционисање и развој. Вредан пажње је и кандидатов допринос академској и широј друштвеној заједници кроз запажене иступе у јавности, везане за струку (радио и ТВ емисије, изјаве, интервјуи, ауторски текстови).

III - ЗАКЉУЧНО МИШЉЕЊЕ И ПРЕДЛОГ КОМИСИЈЕ

На основу изложених чињеница и оцена, које покривају све кључне сегменте ангажовања кандидата - научни и истраживачки рад, наставне и педагошке активности, као и допринос академској и широј заједници - Комисија сматра да др Љубодраг Савић несумњиво испуњава све законске и статутарне услове за избор у звање редовног професора. На основу тога предлажемо Изборном већу Економског факултета у Београду да утврди предлог за избор **др Љубодрага Савића у звање редовног професора за ужу научну област Економска политика и развој – Економика индустрије.**

Место и датум:
Београд, 14. јула 2011. г.

ПОТПИСИ ЧЛАНОВА КОМИСИЈЕ

проф. др Биљана Јовановић Гавриловић

проф. др Јуриј Бајец

проф. др Живорад Глигоријевић,
Економски факултет у Нишу

ФАКУЛТЕТ _____
Број захтева: _____
Датум: _____

СЕНАТУ УНИВЕРЗИТЕТА У БЕОГРАДУ
- ПОСРЕДСТВОМ ВЕЋА НАУЧНИХ ОБЛАСТИ ПРАВНО-ЕКОНОМСКИХ НАУКА

ПРЕДЛОГ ЗА ИЗБОР У ЗВАЊЕ РЕДОВНОГ ПРОФЕСОРА
(члан 65. Закона о високом образовању)

I – ПОДАЦИ О КАНДИДАТУ ПРЕДЛОЖЕНОМ ЗА ИЗБОР У ЗВАЊЕ РЕДОВНОГ ПРОФЕСОРА

1. Име, средње име и презиме кандидата Савић (Будимир)Љубодраг
2. Ужа научна,односно уметничка област за коју се наставник бира Економска политика и развој-Економика индустрије
3. Радни однос са пуним или непуним радним временом са пуним радним временом
4. До овог избора кандидат је био у звању ванредног професора
у које је први пут изабран 17.07.2003.

за ужу научну област /наставни предмет Економска теорија и анализа – Економика индустрије

II - ОСНОВНИ ПОДАЦИ О ТОКУ ПОСТУПКА ИЗБОРА У ЗВАЊЕ

1. Датум истека изборног периода за који је кандидат изабран у звање 09.07.2013.
2. Датум и место објављивања конкурса 25.05.2011. у листу «Послови»
3. Звање за које је расписан конкурс редовни професор

III – ПОДАЦИ О КОМИСИЈИ ЗА ПРИПРЕМУ РЕФЕРАТА И О РЕФЕРАТУ

1. Назив органа и датум именовања Комисије Изборно веће, 18.05.2011.
2. Састав Комисије за припрему реферата:

Име и презиме	Звање	Ужа научна односно уметничка област	Организација у којој је запослен
---------------	-------	-------------------------------------	----------------------------------

1) др Биљана Јовановић
Гавриловић, ред. проф.	Економска политика и развој	Економски факултет
у Београду
2) др Јуриј Бајец, ред. проф.	Економска теорија
и анализа	Економски факултет
у Београду
3) др Живорад Глигоријевић, ред. проф.	Економика индустрије	Економски Факултет
у Нишу
3. Број кандидата пријављених на конкурс 1
 4. Да ли је било издвојених мишљења чланова комисије НЕ
 5. Датум стављања реферата на увид јавности 19.07.2011. године
 6. Начин (место) објављивања реферата у листу «Новости»
 7. Приговори _____

**IV – ДАТУМ УТВРЂИВАЊА ПРЕДЛОГА ОД СТРАНЕ ИЗБОРНОГ ВЕЋА
ФАКУЛТЕТА 28.09.2011. године**

Потврђујем да је поступак утврђивања предлога за избор кандидата Савић др Љубодрага у звање редовног професора вођен у свему у складу са одредбама Закона, Статута Универзитета, Статута факултета и Правилника о начину и поступку стицања звања и заснивање радног односа наставника Универзитета у Београду.

ПОТПИС ДЕКАНА ФАКУЛТЕТА

Проф. др Марко Бацковић

Прилози:

1. Одлука изборног већа факултета о утврђивању предлога за избор у звање;
2. Реферат Комисије о пријављеним кандидатима за избор у звање;
3. Сажетак реферата комисије о пријављеним кандидатима за избор у звање;
4. Доказ о непостојању правоснажне пресуде о околностима из чл. 62. ст. 4. Закона;
5. Други прилози релевантни за одлучивање (мишљење матичног факултета, приговори и слично).

Напомена: сви прилози, осим под бр.4., достављају се и у електронској форми.

РЕПУБЛИКА СРБИЈА
УНИВЕРЗИТЕТ У БЕОГРАДУ
ЕКОНОМСКИ ФАКУЛТЕТ
Број: 2753/3
Датум: 28.09.2011 године
БЕОГРАД

На основу члана 65. Закона о високом образовању ("Сл. гласник РС" бр. 76/05, 100/07, 97/08 и 44/10) и чл. 58. и 91. Статута Економског факултета, Изборно веће Економског факултета, на седници одржаној 28.09.2011. године, донело је

О Д Л У К У

1. Утврђује се предлог за избор **САВИЋ др ЉУБОДРАГА, ванредног професора**

у звање РЕДОВНОГ ПРОФЕСОРА за ужу научну област

Економска политика и развој – Економика индустрије

2. Предлог за избор у звање из тачке 1. ове Одлуке доставља се Универзитету ради доношења одлуке о избору.

Доставити:

- именованом
- Универзитету у Београду
- Служби за опште и правне послове
- Архиви

ПРЕДСЕДНИК ВЕЋА
Д Е К А Н

Проф. др Марко Бацковић

ИЗБОРНОМ ВЕЋУ ЕКОНОМСКОГ ФАКУЛТЕТА УНИВЕРЗИТЕТА У БЕОГРАДУ

Б Е О Г Р А Д

Одлуком Изборног већа Економског факултета у Београду, бр. 1777/2 од 18. маја 2011. године, одређени смо у Комисију за припрему извештаја по конкурс у звање и заснивање радног односа за једног редовног професора за ужу научну област Економска политика и развој – Економика индустрије.

На конкурс објављен у публикацији Националне службе за запошљавање "Послови", бр. 414 од 25. маја 2011. године, као и на сајту Факултета и Универзитета у Београду, у остављеном року од 15 дана, пријавио се један кандидат, др Љубодраг Савић, ванредни професор Економског факултета у Београду.

Пошто смо проучили конкурсни материјал подносимо следећи

ИЗВЕШТАЈ

І БИОГРАФСКИ ПОДАЦИ

Љубодраг Савић је рођен 25. јуна 1955. године у Трипкови, Чајетина. Основну школу је завршио у Мачкату, а гимназију у Ужицу. Дипломирао је на Економском факултету у Београду 1980. године, са просечном оценом 9,03. Последипломске студије на истом факултету завршио је са просечном оценом 9,50. Магистарски рад, под називом «Утицај расподеле на акумулативну способност индустрије», одбранио је маја 1985. године. Докторску дисертацију на тему «Индустријска политика Југославије као компонента производне оријентације», одбранио је јула 1992. на Економском факултету у Београду.

Током 1988. године боравио је месец дана на студијском боравку у Лондону, на *London School of Economics and Political Science (LSE)*.

За асистента-приправника на предмету *Економика индустрије* на Економском факултету у Београду изабран је 1981. године, а за асистента на истом предмету 1986. Поново је биран у исто звање и 1990. године. У звање доцента за предмет *Економика индустрије* први пут

је биран 1993, а поново 1997. године. Следи избор за ванредног професора на истом предмету 1998. године и, поново, 2003. и 2008.

Успешно је изводио наставу из предмета *Економика индустрије* на Економском факултету у Београду, али и на одељењима Факултета у Шапцу и Ужицу. Школске 1997/1998. године учествовао је у извођењу наставе из предмета *Научно-технички прогрес* студентима Економског факултета у Београду. У школској 2010/2011. поверено му је држање часова из предмета *Технолошки развој и политика* на основним студијама које организује Факултет. Осим тога, од избора у наставничко звање, учествовао је у извођењу наставе на последипломским, односно данас мастер студијама на матичном и Економском факултету у Нишу. На мастер курсу *Економска политика и развој* на Економском факултету у Београду сада је ангажован на предмету *Индустријска политика и привредни развој*, а држи и део наставе и испита из предмета *Савремене тенденције у светској привреди*.

Члан је Научног друштва економиста Србије.

II ОБЈАВЉЕНИ РАДОВИ

Објављени радови др Љубодрага Савића сврстани су у две категорије: радови објављени пре избора у звање ванредног професора (односно, до и после избора у звање доцента) и радови објављени после избора у звање ванредног професора (укључујући радове публиковане у последњих пет година). Ови последњи су вредновани у складу са усвојеним критеријумима за стицање звања наставника. Истраживачки пројекти кандидата, у којима је учествовао као руководилац или члан тима, наведени су посебно и целовито, како је то учињено и у пријави на конкурс.

A) Радови пре избора у звање ванредног професора:

Радова до избора у звање доцента

1. Љубодраг Савић, Неки фактори који утичу на економски положај привредних грана, Самоуправљање 11/1980. Београд, стр. 51-61
2. Љубодраг Савић, Систем и политика цена пољопривредних производа у Југославији, Економика пољопривреде 1-2/1981. Београд, стр. 33-46
3. Љубодраг Савић, Неки аспекти акумулативности југословенске привреде, Гледишта 3-4/1985. Београд, стр. 97-106
4. Љубодраг Савић, Основне карактеристике секундарне расподеле у југословенској индустрији, Индустрија 4/1985. Београд, стр. 63-73
5. Љубодраг Савић, На путу ка високо индустријализованом социјализму, (осврт), Гледишта 11-12/1985, Београд, стр. 193-198
6. Љубодраг Савић, Утицај расподеле на акумулативну способност југословенске индустрије, магистарска теза, Београд, 1985
7. Љубодраг Савић, Улога нових технологија у стратегији индустријског развоја, реферат, Зборник радова "Сусрети на драгом камену", Пула-Пазин, 1986, стр.11

8. Љубодраг Савић, Основне карактеристике наменске расподеле дохотка у југословенској индустрији, Индустрија 1/1986, Београд, стр.49-81
9. Љубодраг Савић, Расподела дохотка у југословенској привреди 1977-1984, (коаутор), Радничко самоуправљање 10/1986, стр. 3-15
10. Љубодраг Савић, (коаутор) Друштвено економски положај студената, истраживање Центар за марксизам универзитета у Београду, Београд 1988. страна 208
11. Љубодраг Савић, International industry and business, Robert H. Ballance, (осврт), Индустрија 4/1989, Београд, стр.12
12. Љубодраг Савић, Индустријска политика у тржишним условима привређивања, Економски анали, јан-март 1990. Београд, стр.6
13. Љубодраг Савић, Индустријска политика Југославије као компонента производне оријентације, докторска теза, Београд, 1992, страна 280
14. Љубодраг Савић, Индустријска политика, Економски факултет, Београд, 1993. стр. 235
15. Љубодраг Савић, Индустријска политика у ЕЕЗ, Економски анали, април-јуни 1993, Београд, стр. 8

Радова после избора у звање доцента

16. Љубодраг Савић, Индустријска политика САД, Индустрија 3-4/1993, Београд, стр. 133-140
17. Љубодраг Савић, Инструменти индустријске политике, Привредна изградња 3-4/1993. Нови Сад, стр. 117-130
18. Љубодраг Савић, Индустријска политика Јапана у послератном периоду, Индустрија 1-2/1994, Београд, страна 11
19. Љубодраг Савић, Економска и пословна енциклопедија, Савремена администрација, Београд, 1994, одреднице: Економика индустрије, стр. 5, и Развој индустрије у свету и Југославији, страна 11
20. Љубодраг Савић, Економика индустрије I део, Економски факултет, Београд, 1995, страна 64
21. Љубодраг Савић, Врсте индустријских политика, Привредна изградња 1-2/1995., Нови Сад, стр. 85-96
22. Љубодраг Савић, Неки аспекти производне оријентације и ИП југословенске индустрије у наредном периоду, Економски анали октобар-децембар 1995, Београд, страна 18
23. Љубодраг Савић, (коаутор) Неки аспекти стратегије развоја идустирије Србије до 2000 године, монографија “Раст и структурне промене привреде Србије у условима транзиције”, Крагујевац, 1996, стр. 206-213
24. Економика индустрије СРЈ, (коаутор), редактор М. Илић, Крагујевац, 1996
25. Љубодраг Савић, Економика индустрије, Економски факултет Београд, 1997. године, (прво издање) страна 382
26. Љубодраг Савић, Концепција развоја индустрије Србије до 2000 године, (прилог), Републички завод за привредни развој, Београд, 1996, страна 21

27. Љубодраг Савић, Просторни план Србије, (прилог), Институт за архитектуру и урбанизам, 1996, Београд, страна 12
28. Љубодраг Савић, Индустриска политика ЕУ - предности и ограничења, Економска мисао бр. 3-4, 1997. године, стр. 269-279
29. Љубодраг Савић, Компаративна анализа доприноса индустрије и пољопривреде процесу стабилизације и раста, реферат, зборник радова “Економска политика између стабилизације и раста”, Економски факултет, Београд, 1997. године, стр. 153-164
30. Љубодраг Савић, Индустриска политика и земље у транзицији, реферат, међународни научни скуп “Проблеми и правци развоја привреда у транзицији”, Ниш, Економске теме 2/1997. стр. 231-240
31. Љубодраг Савић, Транзиција - изневерена олако дата обећања или нужност плаћања цене претходног развоја, реферат на скупу “Транзиција и привредни развој - краткорочни и дугорочни аспекти”, 1998, Економски факултет, Београд, стр. 286-290
32. Љубодраг Савић, Стратегија експанзије извоза или један од могућих начина превазилажења југословенске кризе, реферат, зборник радова “Економски односи са иностранством и транзиција југословенске привреде”, Херцег Нови, 1998, Научно друштво економиста Југославије, стр. 219-226.

Б) Радови после избора у звање ванредног професора

33. Љубодраг Савић, Концентрација југословенске индустрије, Економски анали 142/1999, Економски факултет, Београд, страна 17
P61 (2)
34. Љубодраг Савић, Тржишне структуре у југословенској индустрији, Индустриска, 1/4 2000. године, страна 21
P62 (1,5)
35. Љубодраг Савић, Економика индустрије, Економски факултет Београд, 2000. године, друго издање, страна 382
36. Илић, Савић, Цветановић, Арсовски, Индустриски менаџмент, (коаутор), 2000. године, Економски факултет у Крагујевцу, страна 317 (главе XI, XII, XIII, страна од 117 – 190)
37. Љубодраг Савић, Стратегија супституције увоза или стратегија експанзије извоза, једна од дилема индустријализације Југославије у наредном периоду, реферат, зборник радова “Економско-финансијски односи са иностранством – стратегија повећања извоза”, Економски анали, ванредан број, јануар 2001. године, стр. 135-142
P65 (0,5)
38. Љубодраг Савић, Глобализација индустрије, Индустриска 1/4 2001. године, стр. 39-56
P62(1,5)
39. Љубодраг Савић., Економски речник, (21 одредница) Центар за издавачку делатност Економског факултета у Београду, Београд, 2001
P66 (1)
40. Љубодраг Савић, Стране директне инвестиције – очекивани прилив – реалност или велика заблуда, Привредна изградња, број 3-4, 2002. године, Нови Сад, стр. 233-250

P62 (1,5)

41. Љубодраг Савић, Економика индустрије, Економски факултет Београд, треће допуњено и измењено издање, 2002. године, страна 425
42. Љубодраг Савић, Како у условима приватизације у Југославији повећати прилив страних директних инвестиција, реферат на међународном научном скупу »Приватизација у процесу транзиције«, Економске теме 1-2/2002. Ниш, стр. 201-210

P65 (0,5)

43. Љубодраг Савић, Неуралгичне тачке практичног спровођења приватизације у нашој земљи, Економика 2/2003, Београд, стр. 150-155

P62 (1,5)

44. Љубодраг Савић, Глобализација као светски процес - перспективе, Реферат на међународном научном скупу "Изазови глобализације", Економске теме 2/2003. Ниш, страна 9

P65 (0,5)

45. Љубодраг Савић, Перформансе и перспективе извоза СЦГ, реферат, Саветовање економиста, привредника и банкара "Економско финансијски односи са иностранством - политика и практичне мере унапређења", Ваљево, Економски анали, тематски број, септембар 2003. године, Београд, стр. 124-138

P65 (0,5)

46. Љубодраг Савић, Конкурентност извоза наше земље, реферат, саветовање "Економско-финансијски односи са иностранством - конкурентност привреде и извоза", НДЕЈ и ЕФ Београд, Економски анали, тематски број, година XLVIII, септембар, 2004. године, стр. 179-192

P65 (0,5)

47. Љубодраг Савић и Славка Зековић, Индустриска политика Европске уније – поуке за земље у транзицији, Научни скуп „Одрживи просторни, урбани и рурални развој Србије“, Институт за архитектуру и урбанизам Србије, децембар, 2004. године, стр. 57-68

P65 (0,5)

48. Славка Зековић и Љубодраг Савић, Транзиција и простор, Научни скуп „Одрживи просторни, урбани и рурални развој Србије“, Институт за архитектуру и урбанизам Србије, децембар, 2004. године, стр.17-28

P65 (0,5)

49. Љубодраг Савић, Како приватизовати јавна предузећа, дебатни реферат на саветовању „Економска политика у 2006. години“, зборник радова, Економски факултет Београд, НДЕ и АЕН, 17. и 18. децембар, 2005. године, стр. 361-373.

P65 (0,5)

Радови у периоду 2006-2010.

50. Љубодраг Савић, Приватизација – велики успех или транзициона заблуда, реферат на скупу „Економска транзиција у Србији 2001-2005. Резултати, стратегије, перспективе“, Економски анали, април, 2006, тематски број, НДЕ СЦГ, АЕН и Економски факултет у Београду, страна 13

P65 – 0,5

51. Љубодраг Савић, Индустијска политика у функцији одрживог развоја, Монографија Одрживи развој у СЦГ: институционално прилагођавање решењима и пракси у ЕУ, Економски факултет и Институт за архитектуру и урбанизам, 2006. година, страна 19

P22 - 2

52. Љубодраг Савић, Српска приватизација - капитализам без граница, реферат на саветовању друштва економиста Београда, „Резултати економске политике у 2006. години и перспективе економског развоја“ Врњачка Бања, 9. и 10. новембар, 2006. Зборник радова је објављен у Економским видицима, година XI, број 3, 2006. године, страна 12

P65 – 0,5

53. Љубодраг Савић, Економски речник, (24 одреднице) Центар за издавачку делатност Економског факултета у Београду, Београд, 2006.

P66 - 1

54. Љубодраг Савић, Some Economics Effect of Privatisation, Индустија 2/2007, Београд, стр. 1-12

P61 - 2

55. Љубодраг Савић, Српска транзиција – раскорак оствареног и очекиваног, реферат на научном скупу „Институционалне промене као детерминанта привредног развоја Србије у 2007. години“, Крагујевац, 2007. године, страна 11

P65 – 0,5

56. Љубодраг Савић, Модел приватизације јавних предузећа, реферат на научном скупу „Како завршити приватизацију у Србији“, Економски факултет, Београд, мај, 2007. године, страна 15

P65 – 0,5

57. Љубодраг Савић, Collapse of the Serbian Industrialization – message for the future, referat International Conference „Contemporary Challenges of Theory and Practice in Economics“ – Economic Policy and the Development of Serbia, Економски факултет, Београд, септембар, 2007, Београд, страна 11

P21 - 4

58. Љубодраг Савић, Транзиција српске привреде – криза развоја индустрије, монографија, ЦИД, Економски факултет, Београд, 2008, страна 173

P13 – 5

59. Љубодраг Савић, Ефекти транзиције на просторима бивше СФРЈ, „Економска политика и привредни развој“, тематски зборник посвећен академику Николи Чобелићу и професору Драгутину Марсенићу, Економски факултет, Београд, 2008. страна 15

P22 - 2

60. Љубодраг Савић, Стране директне инвестиције као фактор динамичног развоја Србије, реферат на научном скупу, „Инострани капитал као фактор развоја земаља у транзицији“ Економски факултет, Крагујевац, 2008

P65 – 0,5

61. Љубодраг Савић, Transitional Pains of the Serbian Industry, International Scientific Conference, „Challenges of Economic Sciences in the 21st Century“, децембар 2008, Институт економских наука, Београд, стр. 103-113

P21 – 4

62. Љубодраг Савић, Српска индустријализација за двадесет први век, Индустрија 1/2009, Београд, стр. 1-18

P61 – 2

63. Љубодраг Савић, Регионална димензија сиромаштва, Научни скуп „Регионални развој и демографски токови земаља југо-источне Европе“, Економски факултет, Ниш, јун 2009. године, зборник радова, стр. 305-315

P65 – 0,5

64. Љубодраг Савић, БРИК земље – потенцијали и перспективе, Економске теме 2/2009, Ниш, стр. 27-42

P61 – 2

65. Љубодраг Савић, The Impact of the Economic Crisis on the Countries in Transition - Members of the EU, Теме, 2/2010, Ниш, стр. 525-539

P52 - 3

66. Љубодраг Савић, Горица Бошковић, Ивана Костадиновић, Characteristics and Problems of the Development of Serbian Industry Under Transition, Facta Universitatis, 2/2010, Ниш, стр. 151-161

P62 – 1,5

67. Љубодраг Савић, Конкурентност српске привреде као претпоставка уласка у ЕУ, Национални интерес, 2/2010, Београд

P61 – 2

68. Љубодраг Савић, Реиндустријализација као основа будућег модела привредног развоја, Научни скуп „Економско-социјална структура Србије: Учинак прве деценије транзиције“, НДЕ са АЕН и Економски факултет, Београд, 8. мај 2010

P65 – 0,5

69. Љубодраг Савић и Владимир Мићић, World Economic Crisis – Messages For The Future, The International Scientific Conference Contemporary Issues in Economics, Business and Management 2010. (EBM2010), The Faculty of Economics in Kragujevac, Republic of Serbia, December 14th and 15th, 2010.

P65 – 0,5

В) Истраживачки пројекти

1. Дугорочни друштвено-економски развој подручја Копаоник, (прилог), Институт за економику индустрије, Београд, 1985
2. Лансирање новог производа у РО "Раваница", Ћуприја, НИЦЕФ, Београд, 1986.
3. Производна ефикасност, коришћење капацитета, осавременавање београдске привреде и укључивање у међународну поделу рада, НИЦЕФ, Београд, 1988.
4. Агрегатна оцена акумулативности београдске привреде, НИЦЕФ, Београд, 1988.
5. Програм решавања технолошког вишка запослених у ДП "Инекс укус", Београд, 1994. ДП "Инех - 29 новембар", Београд 1994. ДП "ПКБ - Имес" Падинска Скела, 1994. ДП "Младост", Чајетина, 1995. ДП "Инова" Нова Варош, 1995. МДД "Фасау" Ужице, 1995. ДОО "Гама" Ужице, 1995. Пољопривредна корпорација "Београд" -

- "Пољотехника" Падинска Скела, 1995. ДП "Електроизградња" Бајина Башта, 1995. ДП "Енергомонтажа" Београд, 1996. МДД индустрија сточне хране "ИНСХРА", Падинска Скела, 1996. ДП "Клуз" Београд, 1996. ДД фабрика кожа "ТОЗА" Зрењанин, 1996. МДД ПКБ "Имлек" Падинска Скела, 1996. холдинг ДД "Прва искра" Барич, 1996.
6. Процена вредности капитала у ДП "Енергомонтажа" Београд, НИЦЕФ, руководилац пројекта, 1998. године
 7. Процена вредности капитала у ДП "Партизански пут", Београд, 2000.године, НИЦЕФ, руководилац пројекта
 8. Процена вредности капитала и програм приватизације предузећа "Виножупа", Александровац, 2002.године, НИЦЕФ, руководилац пројекта
 9. Процена вредности капитала и програм приватизације предузећа "Месокомбинат", Лесковац, 2002. године, НИЦЕФ, руководилац пројекта
 10. Процена вредности капитала и програм приватизације предузећа "Тргопромет", Лесковац, 2002. године, НИЦЕФ, руководилац пројекта
 11. Процена вредности капитала и програм приватизације предузећа "Зеле Вељковић", Лесковац, 2002.године, НИЦЕФ, руководилац пројекта
 12. Процена вредности капитала и програм приватизације предузећа "29 новембар", Суботица, 2002. године, НИЦЕФ, руководилац пројекта
 13. Процена вредности капитала и програм приватизације предузећа "Драган Срњић", Шабац, 2002. године, НИЦЕФ, руководилац пројекта
 14. »Планирање и управљање одрживим развојем у условима преласка на тржишну привреду – институционално прилагођавање пракси и стандардима ЕУ« (број пројекта 1383), 2002-2005, Министарство науке и заштите животне средине Владе Републике Србије
 15. »Ефекти приватизације у Србији«, 2002-2005, (број пројекта 1307), Министарство науке и заштите животне средине Владе Републике Србије
 16. »Теоријски и методолошки основ за нову генерацију докумената одрживог развоја у СЦГ: усклађивање са новим европским и регионалним документима« (број пројекта 149024 Д), 2006-2010, Министарство науке и заштите животне средине Владе Републике Србије
 17. Бизнис планови "МСД ТРАДЕ" д.о.о Београд-Обреновац, децембар, 2003. "Расадник" Младеновац, јул, 2004. "ВИСОЛЛ" ДОО, Чачак, септембар, 2004. "ЕНТЕРИЈЕРИ - Обрад Ковачевић", ДОО, Нова Пазова, јануар, 2005. Стална конференција градова и општина, октобар, 2007, "ПЕТШПЕД" ДОО, Београд, децембар, 2007.
 18. Иновациони курс, "Како направити бизнис план", руководилац, од марта 2003. године, одржана 24 курса са преко 600 полазника.

III ПРИКАЗ НАЈВАЖНИЈИХ РАДОВА ОД ИЗБОРА У ЗВАЊЕ ВАНРЕДНОГ ПРОФЕСОРА

У наставку ћемо представити изабране важније радове кандидата, настале у текућем изборном периоду (после избора у звање ванредног професора, 2008. године). Напомињемо да су у ранијим извештајима сажето приказани и високо оцењени

најзначајнији радови др Љубодрага Савића, па се на њих нећемо овом приликом освртати, већ ћемо акценат ставити на новије прилоге, који употпуњавају слику о његовим научним резултатима.

1. Транзиција српске привреде – криза развоја индустрије, монографија, ЦИД, Економски факултет, Београд, 2008, страна 173

Ова монографија представља концизан и свеобухватан приказ најважнијих економских и социјалних проблема који прате развој индустрије и укупне привреде наше земље после 2000. године. Она садржи брижљиво одабране емпиријске податке о протеклом развоју Србије, који су оплемењени анализом пређеног пута и сугестијама за будућност. Посебан квалитет раду дају поређења са другим земљама – како развијеним, тако и земљама у транзицији – као незаобилазан елемент у формулисању објективних оцена и извођењу ваљаних закључака о темпу и квалитету остварених промена у индустрији и привреди Србије.

Рад чине три релативно заокружена и складно укомпонована дела, са укупно 16 поглавља, од којих се 4 даље рашчлањују на уже целине.

У првом делу аутор анализира *Развој привреде Србије* у периоду 2001-2007. Најпре се, у кратким цртама, сагледавају и оцењују кључне карактеристике тога развоја: темпо привредног раста и промене у производној структури, и одређује релативна позиција Србије у односу на друге земље у транзицији и Европску унију. Аутор запажа да је Србија у посматраном периоду остварила релативно високу стопу раста од 5,6% просечно годишње, али при ниској стартној основи, што осетно умањује значај постигнутог резултата. Вредност привредног раста додатно девалвира чињеница да је постигнут без адекватног развоја реалног сектора, на бази високог увоза и енормног спољног задуживања земље. Тенденција девастације индустрије је настављена и после 2000. године, што је резултирало даљим смањењем њеног удела у бруто домаћем производу. После седам година транзиције Србија је далеко иза Европе, по многим развојним показатељима. Овакав образац економског развоја у раду се оцењује као неадекватан и дугорочно неодржив.

Економским односима с иностранством, као неуралгичној тачки наше привреде, аутор посвећује значајну пажњу. У том контексту, анализира се *Спољно-трговинска размена и Спољни дуг Србије*. Аутор се не задржава само на приказу стања у сектору економских односа са иностранством, већ трага за дубљим узроцима који су до тога довели, као и неопходним мерама које треба предузети како би се зауставили неповољни трендови на плану извоза у Србији и створиле нужне претпоставке за његову експанзију у наредном периоду. У овој монографији аутор је анализирао и крупне социјално-економске проблеме наше земље (сиромаштво; запосленост и незапосленост; зараде, приход и трошкови домаћинства), али и исто тако важна питања као што су висина стопе инфлације и прилив страних директних инвестиција.

Други део рада усредсређен је на *Развој индустрије Србије*, која је у периоду социјализма била темељ свеукупног привредног развоја. Током деведесетих година дошло је до општег привредног и индустријског слома Србије. Друштвени производ индустрије у 1993. износио је свега трећину друштвеног производа из 1990. године. Опоравак индустрије је

био спор и неадекватан, о чему сведочи скромна просечна годишња стопа раста укупне индустријске производње од свега 2,2% у периоду 2001-2007.

По оствареном учешћу у структури бруто домаћег производа, могло би се закључити да је индустрија Србије ушла у процес деиндустријализације, карактеристичан за најразвијеније земље тржишне привреде. Нажалост, како примећује аутор, ми смо веома далеко од тог процеса, када због изузетно динамичног научно-техничког прогреса, који се највише испољава у индустрији, почињу релативно да опадају цене индустријских производа, што доводи до релативног смањења учешћа индустрије и повећања удела услуга. Релативно опадање учешћа индустрије у структури бруто домаћег производа Србије није последица деиндустријализације, већ склопа чињеница везаних, пре свега, за концепт српске транзиције.

Аутор закључује да ништа озбиљније није урађено на опоравку и консолидацији најважнијих индустријских капацитета у нашој земљи. Очекивања да ће тржишни механизам и слободна конкуренција прорадити сами по себи нису била реална, јер повећана производња приватизованих предузећа није могла да компензује смањење производње настало нефункционисањем већине индустријских капацитета. За разлику од Србије, неке друге земље у транзицији, међу којима предњачи Чешка, успеле су да, након почетних тешкоће, убрзано развију индустрију и повећају њен удео у бруто домаћем производу.

Трећи део рада посвећен је незаобилазним темама, које прате изградњу тржишне економије у једној земљи, а то су приватизација и реструктурирање. Након изношења основних чињеница о току и резултатима приватизације у Србији, аутор даје свој критички суд о успешности овог процеса. Уз полазну констатацију да су на плану приватизације остварени значајни позитивни резултати, у раду се наводи и низ замерки: да је приватизација била социјално неправедна и економски недовољно ефикасна; да је била сама себи циљ и спровођена без обзира на последице; да су из процеса приватизације неоправдано искључени радници; да је најважнији циљ приватизације био буџетски приход, а не раст животног стандарда заснован на расту производње, запослености и извоза.

Последња два поглавља посвећена су *јавним предузећима* – њиховом *реструктурирању* и *приватизацији*. Око ових питања постоје бројне дилеме и велике разлике у ставовима домаћих економиста, на које се у раду скреће пажња. Додатне недоумице изазивају и веома различита светска искуства у вези власништва над јавним сектором. Затим се, с пуно пажње анализира пожељни концепт приватизације јавних предузеће у Србији. У први план се истиче чињеница да јавна предузећа имају огроман значај за нормално функционисање привреде Србије и да се њихова приватизација битно разликује од приватизације предузећа у друштвеној својини. Због тога се овом процесу мора приступити веома опрезно. Аутор предлаже конкретан модел приватизације јавних предузећа од стратешког интереса, као и осталих предузећа или делова предузећа која немају стратешки карактер. При том указује на важност постизања општег консензуса за спровођење изложеног концепта приватизације, који представља својеврсну гаранцију његове успешне примене.

2. Ефекти транзиције на просторима бивше СФРЈ, „Економска политика и привредни развој“, тематски зборник посвећен академику Николи Чобелићу и професору Драгутину Марсенићу, Економски факултет, Београд, 2008. страна 15.

У поређењу са осталим републикама бивше заједничке државе СФРЈ, Србија је по висини друштвеног производа (ДП) по глави становника била на нивоу просека. Истовремено, словеначки ДП *per capita* је био 2,5 пута виши, хрватски готово 2 пута, док је ДП по глави становника БиХ, Црне Горе и Македоније износио између 60 и 70% српског, односно југословенског просека. У последње скоро две деценије релативни односи бивших република, данас самосталних држава, знатно су се изменили. Разлике између Србије и Словеније су осетно повећане. Проширен је и економски јаз Србије у односу на Хрватску, али у мањој мери, док је заостајање БиХ, Црне Горе и Македоније према Србији сада мање изражено.

Оцењивати економски развој једне земље, како аутор с правом примећује, није нимало лак задатак. Још увек није конструисан довољно обухватан и репрезентативан показатељ, који би на синтетички начин исказао достигнути степен развијености националне привреде. У раду се, на основу анализе више разноврсних показатеља - стопе раста бруто домаћег производа (БДП), незапослености, инфлације, дефицита спољно-трговинског биланса, висине и темпа раста извоза, страних директних инвестиција, спољног дуга, БДП-а по глави становника, стопе раста индустријске производње, учешћа индустрије у БДП-у - оцењују ефекти транзиције у државама насталим распадом бивше СФРЈ. На основу добијених резултата за сваки појединачни показатељ, посматране земље се рангирају, а затим се утврђује њихова релативна позиција по успешности развоја, оцењеног с различитих аспеката, у последњих шест година.

Узимајући у обзир све посматране показатеље, Србија се, у периоду 2001-2006. година, нашла на последњем месту, са просечном вредношћу ранга 4,0. Најуспешнија је била Хрватска (просечна вредност ранга 2,8), а потом Словенија (просечна вредност ранга 3,1).

Анализа је показала да је у посматраном периоду Србија остварила највишу просечну годишњу стопу привредног раста, али и највишу просечну стопу инфлације и најлошији однос спољног дуга и извоза. Словенија је имала најнижу стопу незапослености, највиши БДП и извоз по глави становника, али и највећи дуг *per capita*. БиХ је забележила највишу стопу раста индустријске производње, који је праћен највишом стопом незапослености и најнижим БДП по становнику. Хрватска је забележила највиши прилив СДИ по глави становника, док ни по једном показатељу није била најлошије пласирана земља. Македонија је имала најнижу стопу инфлације, као и најнижу стопу раста БДП-а. Црна Гора је била најмање задужена земља, али је остварила и најмањи извоз по глави становника.

3. Transitional Pains of the Serbian Industry, International Scientific Conference, „Challenges of Economic Sciences in the 21st Century“, децембар 2008, Институт економских наука, Београд, стр. 103-113

У раду се критички анализирају и вреднују резултати процеса транзиције у Србији, с тим што се посебна пажња посвећује индустрији. Прошле су готово две деценије од почетка транзиције европских социјалистичких земаља. Неке од њих су постигле добре резултате,

а неке још увек тумарају транзиционим лавиринтима. Најуспешније земље у транзицији су већ постале чланице Европске уније, док оним другим прети реална опасност да западну у транзиционизам, у коме се економији, слично болеснику са високом температуром, редовно, али са закашњењем дају недовољно ефикасни лекови.

Иако је Србија међу првима ушла у процес транзиције, реално је очекивати, како истиче аутор, да међу последњима савлада овај болан и трауматичан процес. Нема сумње да су у протеклом периоду остварени значајни резултати у нашој земљи, али се они оцењују као скромни у поређењу са резултатима неких других земаља у транзицији.

Аутор скреће пажњу да ниво индустријске производње Србије у 2007. није достигао ни 50% остварене производње из далеке 1989. године. Истовремено, у најуспешнијим земљама у транзицији, Кини и Ирској, индустрија заузима водеће место у укупном привредном развоју. Кључно питање којим се аутор бави у овом раду гласи: да ли је српска транзиција могла (морала) бити много успешнија? Није ли суноврат српске индустријализације један од кључних разлога зашто српска транзиција није барем приближно успешна као, на пример, Чешка?

Критичка анализа ефеката транзиције је показала, да наша земља знатно заостаје за најуспешнијим земљама у транзицији. „Цена“ нашег развоја је висока, а перспективе и одрживост у будућем периоду су прилично неизвесни. Огромна зависност од страног капитала у условима наступајуће кризе представља, како се оцењује, камен о врату високо рањиве српске привреде. У протеклих седам година пропуштена је повољна прилика да се српска економија стабилизује и ојача. Током посматраног периода у Србију је, по разним основама, ушло преко 100 милијарди долара, а постојала је и извесна благонаклоност и спремност међународне заједнице да, после октобарских промена, олакша и убрза прикључивање наше земље демократском свету.

Индустрија (и пољопривреда) је из више разлога морала бити у фокусу неколико стратегија развоја, које је Србија донела у последњој деценији. Аутор наглашава да се развојем високо конкурентне извозне индустрије дугорочно обезбеђују стабилне и одрживе стопе раста БДП-а, запослености, извоза и животног стандарда. Индустрија веома повољно делује на развој савременог научно-техничког прогреса и мултипликативно подстиче развој осталих сектора привреде, обезбеђујући, у исто време, динамичнији регионални развој. Исто тако, ефикасна индустријализација снажно и дугорочно привлачи стране инвестиције, формирајући око индустријских капацитета кластере и технолошке паркове. Ове тврдње на најбољи начин поткрепљују примери Чешке и Словачке, које су захваљујући, пре свега, снажном развоју индустрије, оствариле веома динамичан раст БДП-а и укупног животног стандарда

Реакције водећих земаља на актуелну финансијску и економску кризу су показале да у условима глобализације није могуће обезбедити ефикасан и трајно одржив развој искључивим ослањањем на тржишни механизам. Наше искуство је такође показало да претерана регулација од стране партијске државе, замаскиране привидно слободним деловањем тржишта, дугорочно доводи до озбиљне деформације привредне структуре и драстичног слабљења економских перформанси. Деловање државе треба да буде између ове две крајности. Држава мора бити неизоставан чинилац доношења дугорочне стратегије развоја, као и конципирања и спровођења економске политике земље, односно одговарајућих секторских политика (индустријске, аграрне..). Она такође треба да

обезбеди стварање и ефикасно функционисање неопходних институција, непристрасну и ефикасну владавину права, као и здраву и фер конкуренцију, водећи рачуна, пре свега, о ширим националним интересима.

4. Српска индустријализација за двадесет први век, Индустрија 1/2009, Београд, стр. 1-18.

Током послератног развоја Србије индустрија је имала водеће место. У веома кратком временском периоду остварени су врло импресивни резултати. Захваљујући изузетно високој инвестиционој активности, бележене су динамичне стопе раста индустрије и укупне привреде. Индустријализацијом је битно промењена привредна структура, подстакнута подела рада, специјализација и диверсификација, знатно повећана запосленост, убрзан научно-технички прогрес, побољшана структура спољно-трговинске размене, подстакнут развој других привредних грана и радикално побољшан укупан животни стандард.

Развој српске индустрије током послератног периода, како се у раду наглашава, био је дубоко противречан процес. Остварене су изразито високе стопе раста, али је ефикасност била прилично ниска, а формирана индустријска структура конзервативна, односно неподесна за развој у наредном периоду. У последњој деценији XX века је дефинитивно дошло до слома примењеног модела индустријализације у Србији. Током савременог периода српске транзиције, од 2001. године, развој наше индустрије је потпуно запостављен. Стопе раста индустријске производње су врло ниске, због чега учешће индустрије у БДП-у Србије једва прелази 20%, док је учешће индустрије у БДП-у Чешке близу 40%, Кине преко 43%, а у високо развијеним земаљама, упркос процесу деиндустријализације, између 25-35%.

Кључна питања на која аутор тражи одговор у овом раду су: да ли би укупан развој Србије био динамичнији и квалитетнији, да се индустрија развијала у складу са местом и улогом коју има у већини земаља света? Да ли је изабрани концепт развоја српске привреде, у коме примат имају услуге, дугорочно одржив? И коначно, имајући у виду све противречности индустријализације, као и неизбежни процес глобализације, какав треба да буде модел индустријализације и индустријске политике, да би српска индустрија поново постала мотор нашег привредног развоја?

Иако постоје различити путеви индустријализације, данас нико озбиљан у свету не спори да је индустријализација најбржи и најефикаснији начин за динамичан развој земље. Упркос позитивним светским искуствима, Србија је у последњој деценији запоставила развој индустрије, због чега се ова важна делатност привреде налази у веома дубокој кризи. Девастација српске индустрије, започета увођењем санкција Уједињених нација и немилосрдним бомбардовањем 1999. године, није заустављена после познатих октобарских промена. Напротив, примењени концепт транзиције, темељен на пребрзом отварању граница за иностране компаније и неефикасном моделу приватизације, још више је појачао кризу наше индустрије.

Развој српске индустрије у будућем периоду, како истиче аутор, треба да буде у складу са местом и значајем који индустрија има у већини земаља света. Уместо супституције увоза, основни модел индустријализације мора постати експанзија извоза. У кратком року морају

се ревитализовати неки од постојећих индустријских капацитета, али и помоћи изградња фабрика које имају све неопходне претпоставке да, на здравим тржишним основама, постану лидери извоза и развоја у наредном периоду.

Будућа стратегија индустријализације, треба да буде снажно подржана и новом индустријском политиком. Како каже Дани Родрик, индустријска политика XXI века се мора темељити на софистицираној сарадњи приватног бизниса и носилаца индустријске политике, јер бизнис зна боље од државе у ком правцу се треба развијати, а држава има расположиве механизме и средства, да потпомогне остварење изабраног циља.

5. Регионална димензија сиромаштва, Научни скуп „Регионални развој и демографски токови земаља југо-источне Европе“, Економски факултет, Ниш, јун 2009. године, зборник радова, стр. 305-315

Иако званични подаци показују, да је степен сиромаштва у Србији (до почетка економске кризе) значајно смањен (преполовљен), субјективни осећај сиромаштва просечног грађанина је и даље врло висок. Нема дилеме да је у периоду 2001-2007. година укупан ниво сиромаштва смањен, само је питање да ли онолико, колико се званично саопштава. Упркос општем смањењу сиромаштва, аутор запажа да су регионалне разлике у богатству (сиромаштву) веома изражене, са тенденцијом даљег продубљивања, што је, највећим делом, последица лоше спроведене приватизације великих индустријских предузећа, која су више деценија била носиоци развоја градова и ширих регионалних простора.

Затварањем индустријских фабрика, огроман број радника је остао без посла, а многе породице без прихода, што је повећало сиромаштво појединих делова Србије. Ови најмање развијени крајеви земље, без елементарне инфраструктуре, како се у раду истиче, нису интересантни ни страним инвеститорима, због чега још више заостају.

Аутор посебно наглашава да ће текућа економска криза, највише погодити најнеразвијеније делове Србије, па се може очекивати даља и још дубља поларизација у богатству (сиромаштву) између најразвијенијих и најсиромашних делова наше земље. Имајући у виду вишедеценијско позитивно искуство ЕУ у вођењу регионалне политике, али и чињеницу да превелике регионалне разлике временом постају озбиљна кочница укупног развоја, ублажавање сиромаштва и подстицање развоја неразвијенијих региона, по оцени аутора, треба да буде високо рангирани циљ развоја Србије у наредном периоду.

6. БРИК земље – потенцијали и перспективе, Економске теме 2/2009, Ниш, стр. 27-42.

Акроним БРИК је први пут употребио 2001. године Jim O' Neill, аналитичар банке Goldman Sachs. БРИК окупља четири велике земље света (Бразил, Русија, Индија и Кина), које у последњих неколико деценија бележе импресиван економски раст. Пре два миленијума Индија и Кина су биле центар светске цивилизације. Са убрзавањем развоја индустрије и светског капитализма, пре 200-250 година, ове земље су изубиле корак. Перјанице глобалне моћи до I светског рата су постале најразвијеније земље Европе. Савремени период развоја, након II светског рата, а нарочито од пада Берлинског зида 1989. године, обележила је доминација једине светске супер силе – Сједињених

Америчких Држава. Глобализација је значајно изменила свет. Иако је била од највеће користи за најразвијеније земље, она је снажно подстакла и развој до тада успаваних светских цинава, међу које се свакако убрајају и БРИК земље. Огромни потенцијали, као и остварени резултати у последњих неколико деценија, по свој прилици ће веома брзо и значајно променити светску слику богатства и глобалне моћи. Да ли су очекивања и прогнозе у вези са БРИК земаљама заиста реалне?

У првом делу рада аутор се бави показатељима развоја БРИК земаља, указујући на чињеницу да је раст БДП-а ове групације у последње три деценије био знатно бржи од раста БДП-а развијених земаља. Међу БРИК земљама посебно се издваја Кина са вишедеценијским растом БДП-а од око 10%. Захваљујући тако динамичном расту, заостатак у односу на земље ЕУ, мерен висином БДП-а по становнику, био је упола мањи 2007. него 1980. године. Ове земље, нарочито Кина, постале су лидери светског извоза, вишеструко повећавајући сопствено учешће у светском БДП-у.

У делу у коме се разматрају потенцијали БРИК земаља, аутор посебно скреће пажњу на високо учешће ове групације у укупној светској територији и броју становника, што представља огроман и нарастајући тржишни потенцијал и што ће обезбедити наставак динамичног развоја и у наредном периоду.

Када је реч о перспективама БРИК земаља, којима се у међувремену прикључила и Јужна Африка, процене релевантних међународних институција показују да ће кинески БДП 2030. године бити виши од БДП-а Сједињених Америчких Држава, док ће 2050. године све четири земље, по висини БДП-а по становнику, бити међу 14 најбогатијих држава света.

И поред очигледних тешкоћа, са којима ће се у наредном периоду неминовно суочавати БРИК земље, сасвим је извесно да на светску сцену убрзано ступају два нова економска, а највероватније и политичка, дива - Кина и Индија - које су већ биле цивилизацијски центар света. Изгледа да се историја понавља. Ако се обистине наведена предвиђања, групација БРИК земаља ће врло брзо постати незаобилазан фактор глобалне светске моћи. То рађа потенцијалну опасност од нових светских сукоба, јер се нико добровољно и лако не одриче стечених позиција (САД, односно Г7), али истовремено нуди и реалну основу да се монополарни свет убрзо претвари у биполарни или, чак, мултиполарни, у коме ће се дугорочно створити преко потребна равнотежа међу водећим светским силама. Чак и ако се у потпуности не оствари предвиђени сценарио светског развоја у наредних неколико деценија, нема сумње да ће неминовно доћи до озбиљне редистрибуције светског богатства и глобалне моћи, између садашњих(е) и будућих светских сила.

7. The Impact of the Economic Crisis on the Countries in Transition - Members of the EU, Теме, 2/2010, Ниш, стр. 525-539

У 2009. години се навршило двадесет година од пада Берлинског зида и почетка транзиције бивших социјалистичких земаља. За већину ових земаља транзициони ход по мукама није био лак, али су 2004. и 2007. године, неке од најуспешнијих земаља постале чланице Европске уније. То је потврда да су ове земље, за релативно кратко време, успеле да се прилагоде захтевима и критеријумима Европске уније. Приступање ЕУ, је „преко ноћи“ значајно поправило стандард већине становника ових новопримљених чланица. Славље и опијеност чињеницом да припадају заједници европских демократских народа је

делимично спласнуло, када се схватило да чланство у ЕУ, осим значајних предности, подразумева и велика одрицања.

Долазак страног капитала је донео и другачија правила понашања. Транзиција је за кратко време довела до оштре поларизације, на мали број веома богатих и врло моћних појединаца и већи број пауперизованих грађана, који су напорно радили да би задржали радно место и пристојна примања. У екстремно лошем положају су се нашли транзициони губитници, који су изгубили раније позиције и радна места. Динамичан развој ових земаља је временом малаксавао, а незадовољство радника је било све израженије.

Потврдила су се очекивања аутора да ће глобална економска криза веома тешко погодити посматране земље у транзицији. Криза је и последица чињенице да је страни капитал у постсоцијалистичким земљама имао кључну улогу у подстицању укупног привредног развоја. С обзиром да се и развијене земље такође налазе у веома озбиљној кризи, сасвим је извесно да ће прилив страног капитала у наредних неколико година бити озбиљно смањен. Осим тога, због политике очувања радних места, компаније из развијенијих земаља ће најпре затварати филијале у другим земљама. Да је криза у земљама у транзицији стварност, потврђују и захтеви за помоћ ММФ-а и Светске банке, који, на пример, у случају Мађарске износи чак 26,5 милијарди долара.

Пошто и Србија претендује да се прикључи Европској унији, у раду су анализирани најважнији аспекти протеклог развоја земаља у транзицији, сада чланица ЕУ, последице деловања текуће економске кризе на те земље, као и предлози мера за њено ефикасно сузбијање.

У области економије, све ове земље су имале веома динамичан раст и задовољавајући развој. Након савладавања неизбежне транзиционе рецесије, забележиле су повећање БДП-а, које се у периоду 1992-2004. кретало између 0,3% у Литванији и 4,4% у Пољској. У последњих неколико година, раст БДП-а је био најбржи у балтичким земљама, а најспорији у Мађарској, коју је најпре захватила криза, што је довело до драстичног пада стопе раста БДП-а већ у 2007. години. У 2008. криза је, поред Мађарске, снажно захватила и балтичке земље, нарочито Летонију и Естонију, у којима су остварене и негативне стопе раста БДП-а од -4,6 и -3,6%.

И остале перформансе развоја указују да се, након деценије успона, све ове земље налазе у дубокој економској кризи. Врло динамичан раст извоза, који је дуго година био најважнији мотор привредног развоја, радикално је успорен у већини земаља током 2008. године. Најдубљи пад извоза се очекује у 2009, када се прогнозирају двоцифрене негативне стопе раста (Румунија -16,9 одсто). Смањење прилива страног капитала и стрмоглав пад извоза ће довести до успоравања раста БДП-а, пораста незапослености, дефицита државног буџета и укупног јавног дуга.

Због глобалног карактера и тежине кризе, лидери Г-20 су, на априлском самиту у Лондону, донели свеобухватан програм акције, којим је предвиђена обнова раста и запослености, опоравак и јачање финансијског система, подизање нивоа финансијске регулације и успостављање пољуљаног поверења, реформа међународних институција и подстицање глобалне трговине и инвестиција. Да би се остварили ови амбициозни циљеви, планирана су укупна средства од 1.100 милијарди долара, намењена, највећим делом, земљама које су највише погођене економском кризом.

8. Конкурентност српске привреде као претпоставка уласка у ЕУ, Национални интерес, 2/2010, Београд

Већ неколико деценија у Србији се веома озбиљно размишља о уласку у Европску унију. И поред тога што се у последње време активно ради на испуњавању критеријума предвиђених за земље које желе да постану чланице ЕУ, тренутно се налазимо на пола пута. Крајем 2009. године потписан је Споразум о стабилизацији и придруживању, који још увек нису ратификовале све чланице ЕУ, док Србија овај уговор једнострано примењује од 1. јануара 2010. године. Наредна степеница је стицање статуса земље-кандидата. На том дугачком и захтевном путу наша земља се суочава са бројним и, чини се, тешко премостивим препрекама, везаним за дефинисање коначног статуса Косова и сарадњу са Хашким трибуналом.

Економски развој Србије, темељен на приливу страног капитала, озбиљно се успорава, откривајући бројне и крупне структурне проблеме, који нису на адекватан начин решени, спровођењем транзиционих реформи у последњој деценији. Већина наших тренутних тешкоћа (негативне стопе раста БДП-а, висок и константан дефицит спољно-трговинске размене, огромна незапосленост, дефицит државног буџета, висок и растући спољни дуг...) у крајњој линији су последица изразито ниске конкурентности српске привреде.

У одговору на питање како повећати конкурентност српске привреде, као неопходне претпоставке за ефикаснији развој, односно убрзање европског пута Србије, аутор је најпре оценио транзиционе ефекте досадашњег развоја и глобалну конкурентност Србије и неких земаља из непосредног окружења. Затим су анализирани основни узроци слабе глобалне конкурентности Србије и, у закључном делу, сагледане могуће мере за њено радикалније и брже побољшање.

Неспорно је да је Србија у последњој деценији остварила запажене резултате, посебно ако се они мере висином стопе раста БДП-а. Нажалост, то се ипак не може означити као спектакуларан раст, као што је, на пример, био у Кини (двоцифрене стопе раста више деценија), који би значајније померио Србију из групе најмање развијених земаља Европе. Са друге стране, модел привредног развоја, углавном темељен на неолибералној доктрини, продуковао је бројне, делом наслеђене, али и неке сасвим нове проблеме. Развој српске привреде је пресудно зависио од прилива страног капитала.

Највећи део капитала је отишао на развој услуга, док је реални сектор био потпуно запостављен, а погрешан модел приватизације је окончао уништење српске индустрије, започето у претходној деценији. Покретач привредног раста је био огроман увоз (2008. године скоро 23 милијарде долара). Најдинамичнији развој су бележиле делатности које су биле у функцији реализације огромних количина увезене робе (набавка, превоз, осигурање, продаја и финансирање). Глобална економска криза је озбиљно редуковала прилив страног капитала, што је хронично навикнуту и зависну српску привреду довело пред непремостиве тешкоће.

Више нема дилеме, како се у раду истиче, да се модел развоја мора мењати. Озбиљни и бројни проблеми српске привреде, као и закаснело, споро и недоследно спровођење транзиционих реформи су наметнули потребу тражења другачијих и ефикаснијих решења. Нажалост, Србија је дефинитивно пропустила прилику да у условима значајног прилива

страног капитала и светске конјунктуре спроведе болне, али неминовне транзиционе реформе и учини радикалнији корак на свом европском путу. То ће у наредним годинама бити много теже.

Ефекти досадашњег развоја Србије се најбоље могу сагледати према месту Србије на листи глобалног индекса конкурентности земаља света. У 2009. години, према Извештају Светског економског форума (WEF), Србија је заузимала 93 место, што је за 8 места слабије него претходне године. Иза нас су биле само Босна и Херцеговина и Албанија. Изразито ниска глобална конкурентност Србије је последица одласка школованих и квалитетних кадрова у свет, високе концентрације српског тржишта, ниске ефикасности антимонополске политике, недовољне заштите права малих акционара, спорог увођења савремених технологија, предугог трајања правних спорова, ниске стопе националне штедње и веома лошег стања српске инфраструктуре.

Да би се значајније поправила глобална конкурентност Србије, и стекли повољнији услови за убрзање њеног европског пута, неопходно је укупан образовни систем прилагодити потребама савременог привредног развоја, ефикасно спроводити антимонополску политику, ослободити се непотребних административних прописа, спровести корениту реформу јавног сектора, реструктурирати и приватизовати јавна предузећа, увести међународне стандарде, стварати услове за динамичан развој *high tech* индустрија и унапређивати квалитет пословног сектора, иновација и доступност најновијих технологија.

9. Реиндустријализација као основа будућег модела привредног развоја, Научни скуп „Економско-социјална структура Србије: Учинак прве деценије транзиције“, НДЕ са АЕН и Економски факултет, Београд, 8. мај 2010.

Пре једне деценије Србија је ушла у другу фазу транзиције. Постављени циљеви су били врло амбициозни, али њихова реализација није у складу са обећањима и огромним очекивањима. И поред значајних резултата, Србија се данас драматично суочава са падом стопе раста БДП-а, поновним растом незапослености, великим спољно-трговинским дефицитом, високим и растућим спољним дугом, високом јавном потрошњом и дефицитом државног буџета. Српска привреда трпи озбиљне последице светске економске кризе, али је већина назначених проблема (осим негативних стопа раста БДП-а) била изражена и пре почетка светске кризе.

Србија, како се у раду истиче, више нема времена за чекање. Због веома бројних и крупних проблема досадашњег развоја, наша земља се врло брзо мора престројити на експортно оријентисану реиндустријализацију, чиме би се створили потребни услови за раст производње, запослености, санирања спољног дуга и огромног дефицита у трговини са светом.

У првој деценији, друге фазе транзиције, Србија је примењивала потпуно неадекватан модел привредног развоја. Он се заснивао на приливу страног капитала и веома динамичном развоју сектора услуга. У исто време, потпуно је запостављен развој реалног сектора, односно индустрије и пољопривреде. Такав концепт развоја је потпуно деформисао привредну структуру, уз ескалирање бројних и веома тешких проблема.

Глобална економска криза, настала у Сједињеним Америчким Државама, погодила је већину земаља света. Њено разорно дејство се неминовно осетило и у Србији, драматизујући постојеће проблеме и додајући један сасвим нови – опадање стопа раста БДП-а и, нарочито, прерађивачке индустрије. Опоравак од економске кризе иде знатно спорије него што се очекивало и у почетку прогнозирано. Глобална економска криза је рапидно смањила обим спољно-трговинске размене и страних директних инвестиција света.

С обзиром да је постојећи модел привредног развоја Србије хронично зависан од прилива страног капитала, у новонасталим околностима постао је практично неупотребљив. Због тежине нагомиланих проблема, али и снажне потребе за ефикасним савладавањем текуће економске кризе, Србија мора веома брзо установити потпуно другачији модел привредног развоја, темељен на експортно оријентисаној индустријализацији. У функцији ефикасног спровођења динамичног развоја индустрије, Србија мора установити и дисциплиновано спроводити и адекватну индустријску политику.

IV ОЦЕНА РЕЗУЛТАТА НАУЧНО-ИСТРАЖИВАЧКОГ РАДА

Списак свих објављених радова др Љубодрага Савића, као и приказ најважнијих од њих, који су публиковани после поновног избора кандидата у звање ванредног професора 2008. године, сведоче да је несумњив и значајан његов допринос научној и стручној литератури из области којима се бави, а то су, пре свега: развој индустрије, индустријска политика и транзиција привреде Србије. Др Љубодраг Савић је написао, самостално или као коаутор, шест књига и монографија, као и преко шездесет чланака и реферата, објављених у најугледнијим часописима на простору наше земље и саопштених на домаћим и међународним научним конференцијама и скуповима. Нарочито истичемо резултате кандидата настале током последњих пет година проведених у звању ванредног професора – самостална монографија у којој се разматра транзиција српске привреде са становишта кризе развоја индустрије, два чланка у часопису *Индустрија* и по један у часописима *Теме*, *Економске теме*, *Facta Universitatis* и *Национални интерес*, као и више прилога у зборницима и колективним монографијама.

Такође, као руководиоца или сарадника, др Љубодраг Савић је учествовао у изради већег броја научно-истраживачких пројеката из области процене вредности капитала и приватизације, планирања и управљања одрживим развојем, локалног друштвено-економског развоја и укључивања у међународну поделу рада, решавања проблема технолошког вишка запослених. Осмислио је иновациони курс *Како направити бизнис план*, који се од 2003. године успешно реализује на нашем факултету (одржана су укупно 24 курса, са преко 600 полазника).

Др Љубодраг Савић иза себе има богато научно-истраживачко искуство. Пуне три деценије он се озбиљно и ангажовано бави истраживањем наше економске стварности (али и искуствима других земаља), посебно проблемима развоја индустрије, по чему је постао препознатљив у научној и стручној јавности. Објективну анализу економских феномена и трендова у његовим радовима, посебно оним из новијег периода, увек прати прецизно формулисана и научно утемељена оцена аутора, која је често критички интонирана, али и пропраћена корисним предлозима и сугестијама, изреченим у краткој и разумљивој форми.

Квантификација остварених резултата др Љубодрага Савића од избора у звање ванредног професора показује да укупна вредност коефицијента компетентности, као и његова структура одговарају прописаним критеријумима за избор у звање редовног професора.

КОЕФИЦИЈЕНТ КОМПЕТЕНТНОСТИ (минимална и остварена вредност)

1999-2010.		
$P13+P21+P22+P51+P52+P53+P61+P62+P65+P66$		47,5
$P13+P21+P22+P51+P52+P53+P61+P62$	26,67	37,5
$P13+P21+P22+P51+P52+P53+P61$	13,33	30,0
$P65+P66$	4,67	10,0

2006-2010.		
$P13+P21+P22+P51+P52+P53+P61+P62+P65+P66$		34,5
$P13+P21+P22+P51+P52+P53+P61+P62$	26,67	29,5
$P13+P21+P22+P51+P52+P53+P61$	13,33	28,0
$P65+P66$	4,67	5,0

У ОЦЕНА РЕЗУЛТАТА У ОБЕЗБЕЂИВАЊУ НАУЧНО-НАСТАВНОГ

ПОДМЛАТКА

Др Љубодраг Савић је био ментор при изради две докторске дисертације асистентима на предмету *Економика индустрије* на економским факултетима у Крагујевцу и Нишу, два магистарска и једног мастер рада, те пар стотина дипломских радова. Такође је учествовао као члан у више комисија за оцену и одбрану магистарских и мастер радова, као и докторских дисертација. Био је и члан, односно председник комисије за избор у асистентско и наставничка звања колегама са предмета *Економика индустрије* на економским факултетима у Крагујевцу и Нишу.

VI ОЦЕНА РЕЗУЛТАТА ПЕДАГОШКОГ РАДА

Др Љубодраг Савић је стекао богато педагошко искуство учествујући у извођењу наставе на основним, магистарским и, у новије време, мастер студијама на Економском факултету у Београду и одељењима Факултета у Шапцу и Ужицу, као на Економском факултету у Нишу, где је ангажован у реализацији наставе на мастер студијама. Студенти основних и последипломских / мастер студија цене његову стручност, озбиљност и посвећеност наставно-педагошком раду. У редовним анкетама које се спроводе на Факултету педагошки квалитети др Љубодрага Савића су увек високо вредновани по свим кључним обележјима. Последњи пут је остварио просечну оцену 4,34 (на скали од 1 до 5). У

наставној активности сматрамо посебно значајним његово настојање да обогати и иновира садржај предмета *Економика индустрије*. Такође је уочљив његов допринос формулисању и унапређивању програма предмета на мастер студијама из којих држи предавања и консултације.

VII ДОПРИНОС АКАДЕМСКОЈ И ШИРОЈ ЗАЈЕДНИЦИ

Др Љубодраг Савић је учествовао у раду више органа и комисија на Факултету. Још као студент био је члан Радничког савета Факултета, а касније председник Стамбене комисије и секретар, па потом председник Комисије за стручну праксу, као и секретар Кадровске комисије. Осим тога, др Љубодраг Савић је био руководилац Центра за израду инвестиционих пројеката у Научно-истраживачком центру Економског факултета у Београду. Учествовао је и у изради макропројеката од ширег друштвеног значаја. Скоро две деценије обавља послове судског вештака за економско-финансијску област. Поменимо, такође, да је др Љубодраг Савић веома присутан у јавности. Запажени су његови ауторски текстови, изјаве, интервјуи у дневним новинама, радио и ТВ емисијама, у којима излаже своје стручне погледе и оцене економског стања у земљи, предузетих и неопходних мера економске политике, усвојених стратешких решења.

VIII ЗАКЉУЧНО МИШЉЕЊЕ И ПРЕДЛОГ КОМИСИЈЕ

Др Љубодраг Савић је цео свој досадашњи радни век провео на Економском факултету у Београду, где је запослен од 1981. године. Биран је за предмет *Економика индустрије*, пролазећи кроз сва звања, од асистента-приправника до ванредног професора. Учествоје и у настави на предмету *Технолошки развој и политика* на основним студијама које организује Факултет. На мастер курсу *Економска политика и развој* на Економском факултету у Београду ангажован је на предмету *Индустријска политика и привредни развој*, а држи и део наставе и испита из предмета *Савремене тенденције у светској привреди*.

Имајући у виду целокупан научни и стручни опус др Љубодрага Савића, раније изречене позитивне оцене до и приликом избора у звање ванредног професора, потом пријем у стручној јавности, као и посебно приказане радове настале после избора у садашње звање, сматрамо да је несумњив и значајан његов допринос научној и стручној комуникацији на домаћим и међународним скуповима, у зборницима радова из области којима се бави, као и уџбеничкој литератури из домена економике индустрије. Написао је универзитетски уџбеник «Економика индустрије» (прво издање 1997), који је током времена мењао и допуњавао, као и самосталну монографију «Транзиција српске привреде – криза развоја индустрије» (2008). Овоме треба додати и шездесетак других радова – прилога у монографијама, чланака у међународним и (водећим) домаћим часописима, саопштења на међународним и домаћим научним скуповима. Након избора у звање ванредног професора остварио је вредност коефицијента компетентности од 47,5 поена, од чега у последњих пет година 34,5, при чему структура стечених поена одговара прописаним критеријумима за избор у звање редовног професора. У фокусу интересовања др Љубодрага Савића су питања везана за развој индустрије, индустријску политику и транзицију привреде Србије, којима је посвећен највећи број његових радова. Научни приступ кандидата одликује

аналитичност и способност критичког расуђивања, уз нуђење алтернативних одговора и решења.

Учествовао је у неколико макропројеката Министарства науке Србије и руководио израдом више бизнис планова, као и пројеката процене вредности капитала и програма приватизације.

Као ментор и члан комисија за оцену и одбрану докторских дисертација, магистарских и мастер радова др Љубодраг Савић је допринео и обезбеђивању научно-наставног подмлатка. Осим тога, био је укључен у комисије за избор наставника и сарадника на предмету *Економика индустрије* на економским факултетима у Крагујевцу и Нишу.

Истакао се и у наставно-педагошком раду како по коректном односу према студентима, тако и по квалитету знања која им пружа, што је верификовано и у редовним анкетама које се реализују на Факултету. Искуство је стицао држећи часове предавања (вежби) на основним, магистарским и мастер студијама на Економском факултету у Београду и одељењима тог факултета, али и на другим високошколским институцијама.

Вредан пажње је и допринос кандидата академској и широј друштвеној заједници – од учешћа у раду различитих тела на Факултету до запажених иступа у јавности (радио и ТВ емисије, изјаве, интервјуи, ауторски текстови).

На основу изложених чињеница и оцена, које покривају све кључне сегменте ангажовања кандидата - научни и истраживачки рад, наставне и педагошке активности, као и допринос академској и широј заједници - Комисија сматра да др Љубодраг Савић несумњиво испуњава све законске и статутарне услове за избор у звање редовног професора. На основу тога предлажемо Изборном већу Економског факултета у Београду да утврди предлог за избор др Љубодрага Савића у звање редовног професора за ужу научну област Економска политика и развој – Економика индустрије.

У Београду,
14. јула 2011. г.

ЧЛАНОВИ КОМИСИЈЕ:

проф. др Биљана Јовановић Гавриловић

проф. др Јуриј Бајец

проф. др Живорад Глигоријевић,
Економски факултет у Нишу

С А Ж Е Т А К
ИЗВЕШТАЈА КОМИСИЈЕ О ПРИЈАВЉЕНИМ КАНДИДАТИМА
ЗА ИЗБОР У ЗВАЊЕ

I - О КОНКУРСУ

Назив факултета:	Економски факултет, Београд
Ужа научна, односно уметничка област:	Економска политика и развој – Економика индустрије
Број кандидата који се бирају:	1 (један)
Број пријављених кандидата:	1 (један)
Имена пријављених кандидата:	
1. <u>Др Љубодраг Савић</u>	
2. _____	
.....	

II - О КАНДИДАТИМА

Под 1.

1) - Основни биографски подаци

- Име, средње име и презиме:	Љубодраг (Будимир) Савић
- Датум и место рођења:	25. јуна 1955. у Трипкови, Чајетина
- Установа где је запослен:	Економски факултет, Београд
- Звање/радно место:	ванредни професор
- Научна, односно уметничка област:	Економска политика и развој – Економика индустрије

2) - Стручна биографија, дипломе и звања

<u>Основне студије:</u>	
- Назив установе:	Економски факултет, Београд
- Место и година завршетка:	Београд, 1980.
<u>Магистеријум:</u>	
- Назив установе:	Економски факултет, Београд
- Место и година завршетка:	Београд, 1985.
- Ужа научна, односно уметничка област:	Економика индустрије
<u>Докторат:</u>	
- Назив установе:	Економски факултет, Београд
- Место и година одбране:	Београд, 1992.
- Наслов дисертације:	Индустријака политика Југославије као компонента производне оријентације
- Ужа научна, односно уметничка област:	Економика индустрије

Досадашњи избори у наставна и научна звања:

асистент-приправник 1981.
асистент 1986. и поново 1990.
доцент 1993. и поново 1997.
ванредни професор 1998. и поново 2003. и 2008.

3) Објављени радови

Име и презиме: др Љубодраг Савић	Звање у које се бира: редовни професор	Ужа научна, односно уметничка област за коју се бира: Економска политика и							
		пре последњег	после последњег						
Научне публикације	Број публикација у којима је једини или први аутор	пре последњег	после последњег	Број публикација у којима је аутор, а није једини или први аутор	пре последњег	после последњег			
							-	-	-
							-	1	-
							20	4	1
							1	2	-
							15	4	2
							-	-	-
							-	-	-
							1	1	1
							Број публикација у којима је једини или први аутор	Број публикација у којима је аутор, а није једини или први аутор	
Стручне публикације	Број публикација у којима је једини или први аутор	пре последњег	после последњег	Број публикација у којима је аутор, а није једини или први аутор	пре последњег	после последњег			
							-	-	-
							7	-	2
Остале стручне публикације (пројекти,		-	-	17	-	1			

4) - Оцена о резултатима научног, односно уметничког и истраживачког рада

Др Љубодраг Савић иза себе има богато научно-истраживачко искуство. Пуне три деценије он се озбиљно и ангажовано бави истраживањем наше економске стварности (али и искуствима других земаља), посебно проблемима развоја индустрије, по чему је постао препознатљив у научној и стручној јавности. Написао је самостално универзитетски уџбеник и монографију, као и шездесетак других радова – прилога у монографијама, чланака у међународним и (водећим) домаћим часописима, саопштења на међународним и домаћим научним скуповима. Учествовао је у неколико макропројеката Министарства науке Србије и руководио израдом више бизнис планова, као и пројеката процене вредности капитала и програма приватизације. После избора у звање ванредног професора остварио је вредност коефицијента компетентности од 47,5 поена, од чега у последњих пет година 34,5, при чему структура стечених поена одговара прописаним критеријумима за избор у звање редовног професора.

5) - Оцена резултата у обезбеђивању научно-наставног подмлатка

Др Љубодраг Савић је био ментор при изради две докторске дисертације асистентима на предмету *Економика индустрије* на економским факултетима у Крагујевцу и Нишу, два магистарска и једног мастер рада. Такође је учествовао као члан у више комисија за оцену и одбрану магистарских и мастер радова, као и докторских дисертација. Био је и члан комисије за избор у асистентско и наставничка звања колегама са предмета *Економика индустрије* на економским факултетима у Крагујевцу и Нишу.

6) - Оцена о резултатима педагошког рада

Др Љубодраг Савић је стекао богато педагошко искуство учествујући у извођењу наставе на основним, магистарским и, у новије време, мастер студијама на Економском факултету у Београду, као и на другим високошколским институцијама у земљи. Поверене послове у настави обављао је врло савесно и успешно, преносећи своје богато знање генерацијама студената и развијајући код њих радозналост и истраживачки дух. Студенти основних и последипломских (мастер) студија веома цене његову стручност, озбиљност и посвећеност наставно-педагошком раду. У редовним анкетама које се спроводе на Факултету педагошки квалитети др Љубодрага Савића су увек високо вредновани по свим кључним обележјима.

7) - Оцена о ангажовању у развоју наставе и других делатности високошколске установе

Др Љубодраг Савић се активно ангажовао у извођењу наставе на предметима који су му поверени, као и на развоју одговарајућих научних дисциплина и унапређивању метода извођења наставе. Учествовао је у раду више органа и комисија на Економском факултету у Београду, обезбеђујући његово успешно функционисање и развој. Вредан пажње је и кандидатов допринос академској и широј друштвеној заједници кроз запажене иступе у јавности, везане за струку (радио и ТВ емисије, изјаве, интервјуи, ауторски текстови).

III - ЗАКЉУЧНО МИШЉЕЊЕ И ПРЕДЛОГ КОМИСИЈЕ

На основу изложених чињеница и оцена, које покривају све кључне сегменте ангажовања кандидата - научни и истраживачки рад, наставне и педагошке активности, као и допринос академској и широј заједници - Комисија сматра да др Љубодраг Савић несумњиво испуњава све законске и статутарне услове за избор у звање редовног професора. На основу тога предлажемо Изборном већу Економског факултета у Београду да утврди предлог за избор **др Љубодрага Савића у звање редовног професора за ужу научну област Економска политика и развој – Економика индустрије.**

Место и датум:
Београд, 14. јула 2011. г.

ПОТПИСИ ЧЛАНОВА КОМИСИЈЕ

проф. др Биљана Јовановић Гавриловић

проф. др Јуриј Бајец

проф. др Живорад Глигоријевић,
Економски факултет у Нишу

ФАКУЛТЕТ _____
Број захтева: _____
Датум: _____

СЕНАТУ УНИВЕРЗИТЕТА У БЕОГРАДУ
- ПОСРЕДСТВОМ ВЕЋА НАУЧНИХ ОБЛАСТИ ПРАВНО-ЕКОНОМСКИХ НАУКА

ПРЕДЛОГ ЗА ИЗБОР У ЗВАЊЕ РЕДОВНОГ ПРОФЕСОРА
(члан 65. Закона о високом образовању)

I – ПОДАЦИ О КАНДИДАТУ ПРЕДЛОЖЕНОМ ЗА ИЗБОР У ЗВАЊЕ РЕДОВНОГ ПРОФЕСОРА

1. Име, средње име и презиме кандидата Савић (Будимир)Љубодраг
2. Ужа научна,односно уметничка област за коју се наставник бира Економска политика и развој-Економика индустрије
3. Радни однос са пуним или непуним радним временом са пуним радним временом
4. До овог избора кандидат је био у звању ванредног професора
у које је први пут изабран 17.07.2003.

за ужу научну област /наставни предмет Економска теорија и анализа – Економика индустрије

II - ОСНОВНИ ПОДАЦИ О ТОКУ ПОСТУПКА ИЗБОРА У ЗВАЊЕ

1. Датум истека изборног периода за који је кандидат изабран у звање 09.07.2013.
2. Датум и место објављивања конкурса 25.05.2011. у листу «Послови»
3. Звање за које је расписан конкурс редовни професор

III – ПОДАЦИ О КОМИСИЈИ ЗА ПРИПРЕМУ РЕФЕРАТА И О РЕФЕРАТУ

1. Назив органа и датум именовања Комисије Изборно веће, 18.05.2011.
2. Састав Комисије за припрему реферата:

Име и презиме	Звање	Ужа научна односно уметничка област	Организација у којој је запослен
---------------	-------	-------------------------------------	----------------------------------

1) др Биљана Јовановић
Гавриловић, ред. проф.	Економска политика и развој	Економски факултет
у Београду
2) др Јуриј Бајец, ред. проф.	Економска теорија
и анализа	Економски факултет
у Београду
3) др Живорад Глигоријевић, ред. проф.	Економика индустрије	Економски Факултет
у Нишу
3. Број кандидата пријављених на конкурс 1
 4. Да ли је било издвојених мишљења чланова комисије НЕ
 5. Датум стављања реферата на увид јавности 19.07.2011. године
 6. Начин (место) објављивања реферата у листу «Новости»
 7. Приговори _____

**IV – ДАТУМ УТВРЂИВАЊА ПРЕДЛОГА ОД СТРАНЕ ИЗБОРНОГ ВЕЋА
ФАКУЛТЕТА 28.09.2011. године**

Потврђујем да је поступак утврђивања предлога за избор кандидата Савић др Љубодрага у звање редовног професора вођен у свему у складу са одредбама Закона, Статута Универзитета, Статута факултета и Правилника о начину и поступку стицања звања и заснивање радног односа наставника Универзитета у Београду.

ПОТПИС ДЕКАНА ФАКУЛТЕТА

Проф. др Марко Бацковић

Прилози:

1. Одлука изборног већа факултета о утврђивању предлога за избор у звање;
2. Реферат Комисије о пријављеним кандидатима за избор у звање;
3. Сажетак реферата комисије о пријављеним кандидатима за избор у звање;
4. Доказ о непостојању правоснажне пресуде о околностима из чл. 62. ст. 4. Закона;
5. Други прилози релевантни за одлучивање (мишљење матичног факултета, приговори и слично).

Напомена: сви прилози, осим под бр.4., достављају се и у електронској форми.

РЕПУБЛИКА СРБИЈА
УНИВЕРЗИТЕТ У БЕОГРАДУ
ЕКОНОМСКИ ФАКУЛТЕТ
Број: 2753/3
Датум: 28.09.2011 године
БЕОГРАД

На основу члана 65. Закона о високом образовању ("Сл. гласник РС" бр. 76/05, 100/07, 97/08 и 44/10) и чл. 58. и 91. Статута Економског факултета, Изборно веће Економског факултета, на седници одржаној 28.09.2011. године, донело је

О Д Л У К У

1. Утврђује се предлог за избор **САВИЋ др ЉУБОДРАГА, ванредног професора**

у звање РЕДОВНОГ ПРОФЕСОРА за ужу научну област

Економска политика и развој – Економика индустрије

2. Предлог за избор у звање из тачке 1. ове Одлуке доставља се Универзитету ради доношења одлуке о избору.

Доставити:

- именованом
- Универзитету у Београду
- Служби за опште и правне послове
- Архиви

ПРЕДСЕДНИК ВЕЋА
Д Е К А Н

Проф. др Марко Бацковић